

**A CSILLAGBÖLCSŐ WALDORF
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ALAPFOKÚ
MŰVÉSZETI ISKOLA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

2017

1 TARTALOM

1	Tartalom	2
2	AZ INTÉZMÉNY ADATAI	6
3	ISKOLÁNK TÖRTÉNETE	7
4	JOGSZABÁLYI HÁTTER	9
	Vonatkozó jogszabályok	9
5	A PEDAGÓGIAI MUNKÁNK CÉLJAI, FELADATAI	9
5.1	Alapelvek, értékek	11
5.2	A Waldorf pedagógia alaptézisei	12
5.2.1	Szabadságra nevelés	12
5.2.2	Az individualitás felismerése	12
5.2.3	Az életkori sajátosságok figyelembe vétele	13
5.2.4	A „jelenlét” pedagógiája	14
5.2.5	A „szív, a kéz és a fej iskolája”	15
5.2.6	Alapkészségek tanítása – elnyújtott folyamatként	16
6	PEDAGÓGIAI MUNKÁNK KERETEI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	16
6.1	Út az iskolába - az óvoda és az iskola közötti átmenet	16
6.2	Felvétel az iskolába	17
6.2.1	A beiskolázási folyamat	17
6.2.2	A beiskolázás módja és szempontjai	17
6.3	Alsó tagozat	19
6.4	Felső tagozat	20
6.5	Komplex művészeti nevelés	21
6.6	Ünnepek	22
6.7	Munkaformák	25

6.8	A tananyag és a tanítási folyamat tagolása	26
6.8.1	Tantervi órakeret:	26
6.8.2	Epochális (tömbösített) oktatás	27
6.8.3	Napirend	28
6.9	Állandóságra törekvés a tanárok személyében, az osztálytanító	28
6.10	Értékelési rendszerünk	29
6.10.1	Az értékelés viszonyítási alapja	29
6.10.2	A félévi értékelés és az év végi bizonyítvány	30
6.10.3	Érdemjegyek	30
6.10.4	Tesztek, versenyek, egyéb mérések	31
6.11	Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	32
7	RÉSZVÉTEL A KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOKON KÍVÜL.....	33
7.1	Ünnepek	33
7.2	Szakkörök	33
7.3	Napközi.....	33
8	AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE.....	34
9	OSZTÁLYTANÍTÓK ÉS SZAKTANÁROK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI....	34
9.1	Az osztálytanító.....	34
9.2	A szaktanárok.....	35
9.3	A tanári kollégium.....	36
9.4	A tanár szerepe a tanulás folyamatában	37
9.5	A tanítás és a tanulás felelőssége	38
10	SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	39
11	KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	40
11.1	Együttműködés a diákokkal	41
11.2	A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	42

12	A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSI FORMÁI	42
12.1	Tanulókkal és szülőkkel való kapcsolattartás	42
12.2	Együttműködés és kapcsolattartás a pedagógusok között.....	43
12.3	Kapcsolattartás az iskola külső partnereivel	44
13	EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM	45
13.1	Egészségnevelés	46
13.1.1	Célok.....	46
13.1.2	Az egészségnevelés fő feladatainak rendszere	47
13.1.3	Az egészségnevelés feladatai.....	47
13.2	Környezeti nevelési program.....	48
13.2.1	Általános célkitűzések és alapelvek	48
13.2.2	A környezeti nevelés alapvető feladatai.....	49
14	AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TERV	50
15	KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK.....	51
15.1	A kiemelt figyelmet igényelt tanulók bekerülése, követése.....	51
15.2	A tanulási alkalmasság megítélése	52
15.3	Felzárkóztatás.....	52
15.4	Tehetséggondozás.....	53
15.5	A felzárkóztatás és a tehetséggondozás keretei.....	54
16	A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.....	55
17	TOVÁBBHALADÁS, TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK.....	56
18	ELJÁRÁSREND ISKOLAVÁLTÁSKOR.....	56
19	A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSEGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK	57
19.1	A pedagógiai program érvényességi ideje	57

19.2	A pedagógiai program személyi és területi hatálya	57
19.3	A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata	57
19.4	A pedagógiai program módosítása	57
19.5	A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	58

2 AZ INTÉZMÉNY ADATAI

A Csillagbölcső Gyermekközpontú Óvoda és Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a Csillagbölcső Waldorf Egyesület fenntartásában működő intézmény, önálló jogi személy. Pedagógiai szempontból független, a saját költségvetési keretein belül önállóan gazdálkodik. Intézményegységei: Csillagbölcső Waldorf Óvoda valamint Csillagbölcső Waldorf Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola.

1. **Az intézmény neve:** Csillagbölcső Gyermekközpontú Óvoda és Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
2. **Az iskola rövid neve:** Csillagbölcső Waldorf Általános Iskola
3. **Székhelye és levelezési címe:** 6000 Kecskemét, Napsugár u. 2.
4. **Telephelye:** 6000 Kecskemét, Napsugár u. 2.
5. **Az intézmény alapítója és fenntartója:** Kecskeméti Csillagbölcső Waldorf Egyesület,
a. Kecskemét, Strázsa u. 5.
6. **Intézményvezető:** Cseketa Mariann
7. **Az intézmény felügyeleti szervei:** Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Oktatási Főosztálya – a fenntartó törvényességi felügyelete, Csillagbölcső Waldorf Egyesület – szakmai és törvényességi felügyelet
8. **Iskola e-mail címe:** iskola@csillagbolcso.hu
9. **Az iskola honlapja:** <http://csillagbolcso.hu/>
10. **OM azonosító száma:** 203072
11. **Alapító okirat kelte:** 2017. május 26.
12. **Alapfeladat:** alapfokú oktatás, alapfokú művészetoktatás

3 ISKOLÁNK TÖRTÉNETE

Iskolánk 2016-tól indult újtára, 5 évfolyamon. Egy intézmény keretein belül működik a Csillagbölcső Waldorf Óvodával.

Biográfiánk olyan jellegzetességeket hordoz, amelyek miatt eltértünk az iskolakezdeményezések bevett gyakorlatától. Ennek az intézménynek az alapítása nem a „klasszikus” forgatókönyv szerint zajlott, mint az új iskoláknál általában. Nem egy támogató iskola megkeresésével kezdtük, ahol egy tanár felvállalja valamely más városban lévő intézmény nehéz, általában több éves születésének kísérését; kezdve a szülői kör összeverbuválásán át az anyagi források és eszközök felkutatásán, a tájékoztató rendezvények szervezéséig. Abban az esetben a leghosszadalmasabb folyamat maga a felnőttek közösségének alakulása, egy cél irányába való tekintésre való szervezése kitaróan mindaddig, amíg a kritikus - anyagi világbeli - tömeg összeáll egy iskolává.

2015 tavaszán a Mihály Kertje Kecskeméti Waldorf Óvoda és Iskola fenntartójaként működő Gyermekkert Kecskeméti Waldorf Egyesület tisztviselői lemondtak tisztségükről. Megalapították a Kecskeméti Csillagbölcső Waldorf Egyesületet.

Az óvoda ekkor vált önálló jogi személlyé és kapta a Csillagbölcső nevet; a 2003 óta működő óvoda kivált a Mihály Kertje Kecskeméti Waldorf Óvoda és Iskola nevű intézményből.

2015 májusában hat szülő-pár (összesen 14 gyermek szülei) döntöttek úgy a Kecskeméti Mihály Kertje Waldorf iskolában, hogy a tanév végeztével nem íratják be szeptembertől gyermekeiket oda újra.

Az iskola alapításának szervezési munkálatai 2015 szeptemberében indultak el. Az alapítói kör fent említett hat családdal kezdte el a tervezési és szervezési munkálatokat. Hozzájuk csatlakozott további három család. Az összetétele azóta sem változott.

A jogi és gazdasági vonatkozású feladatkört (döntéshozatal, erőforrások felmérése, kalkuláció, hivatalokkal való kapcsolattartás) a Kecskeméti Csillagbölcső Waldorf Egyesület közgyűlése illetve tisztviselői végezték és végzik jelenleg is. Az adminisztrációt az egyesület titkára viszi. Az alapítás során iskolaépület megszerzése bizonyult az egyik legnagyobb nehézségnek. Nagyon sok időt vett igénybe az Önkormányzattal való egyeztetés, amely végül a biztató kezdés után nem vezetett eredményre.

A fenntartó saját tulajdonában levő épület átalakításával (és majd bővítésével járó) műszaki munkálatok ütemezését szervezését és napi szintű felügyeletét az egyik alapító szülő végezte (és látja el a jövőben is), aki gyakorlott kivitelező szakmérnök és műszaki vezető.

A pedagógiai területért az alapítással megbízott tanár a felelős, aki 2015 szeptembere óta áll az egyesület alkalmazásában. Ő a leendő tanári konferenciának két tagjával együtt végezte a munkatársak kiválasztását, az alapításhoz szükséges dokumentumok elkészítését és a kapcsolódó tanügyi feladatokat, az iskola létrejöttével kapcsolatos tájékoztató rendezvények lebonyolítását és kommunikációt, a jelentkező családokkal való kapcsolattartást, elsősök esetében az iskolaérettségi vizsgálat („felvételi játék”) szervezését beleértve a segítő szakemberrel való kapcsolattartást, szülői beszélgetéseket.

A Kiskunfélegyházi Tiszta Forrás Waldorf Iskolával sikerült nagyon jó együttműködést kialakítanunk. (Pl. konzultációs, hospitálási lehetőséget biztosítottak, megosztották velünk az iskola alapításával kapcsolatos tapasztalataikat.) Anyagi segítséget kaptunk az intézményhez tartozó családok által megkeresett cégektől (szolgáltatás, természetbeni segítség).

Az iskola Tanári kollégiumának két tagja elvégezte az ELTE-Bárczy PPK akkreditált Waldorf-osztálytanítói képzését, részt vett a pedagógusok továbbképzésére szolgáló Nyári Akadémiákon, hospitáltak, szaktanárként végeztek pedagógiai munkát Waldorf iskolákban.

Évek óta gyakoroljuk magunkat a Waldorf-szülő mesterségben, van közöttünk, akinek már középiskolások a Waldorf iskolában végzett gyerekei.

Az iskola alapítói éveken át tevékenyen részt vettek a Gyermekkert Kecskeméti Waldorf Egyesület, mint fenntartó munkájában.

A felsoroltak nem csupán gyakorlati tapasztalatokkal szolgáltak egy iskola működtetése és az iskolában folyó pedagógiai munka valamint az egymással való együttműködés terén. *A közös munkálkodás, a közös gondolkodás* adta a kohéziót és egyben a terepet ahhoz a *belső munkához*, amely során mindannyian járjuk az utunkat az önnevelődésünkben és alakul egy új entitás biográfiája.

2016-ban 1-5. osztályfokokon indult meg a pedagógiai munka. Abban a tanévben a *Szociális kompetenciák fejlesztésére épülő alternatív kerettanterv* biztosította a pedagógiai munka jogi hátterét. A Magyar Waldorf Szövetséghez NH/2/2017. számú határozatában 2017 májusában járult hozzá ahhoz, Waldorf iskolaként folytathassuk a munkánkat.

Az eddig elvégzett közös munka egyik legfontosabb eredményének tartjuk azt, hogy ki tudtunk munkálni olyan együttműködési formákat, amelyekben közelebb kerülünk a Waldorf

mozgalom által küldetéséként megjelölt célokhoz. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy egy iskola alapítása után legalább olyan nehéz feladat lesz folyamatosan haladni efelé a cél felé. Ahogyan növekedik majd a szervezet, úgy fognak benne minőségi változások is bekövetkezni. Meg kell őriznünk azt a nyitottságot, amivel a közösség befogadó marad hosszú távon is, és tud gazdagodni új tudásokkal – olyan tudásokkal, amelyekkel a gyerekeink jól-létét szolgálják.

4 JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

Vonatkozó jogszabályok

- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelete a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. Rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- 2001. évi XXXVII. törvény a tankönyvpiac rendjéről
- 23/2004. (VIII. 27.) OM rendelet az iskolai tankönyvellátás rendjéről szóló
- Magyar Waldorf-iskolák kerettanterve
- Az EMMI Köznevelésért felelős helyettes államtitkárának 21140-2/2013/KOIR számú határozata „A magyar Waldorf-iskolák kerettantervének” elfogadásáról.

5 A PEDAGÓGIAI MUNKÁNK CÉLJAI, FELADATAI

- **Nevelési célok:** a **személyiségfejlődés** (önismeret) valamint az egyén és a közösség kapcsolatának harmonizálása
- **Készség- és képességfejlesztés, alapkompenciák** kialakítása
- Az adott életkorban releváns **tantárgyi tartalmak** elsajátíttatása

E hármas célrendszer évfolyamonkénti meghatározása szigorúan a fejlődéslélektan és az antropozófiai antropológia alapján történik, és a személyes valamint a szociális kompetenciákat

egyaránt tekintetbe véve a Waldorf-iskola nevelési-oktatási rendszerében az időbeosztás hangsúlyeltolódását eredményezi az általános- és középiskolákban jelenleg szokásoshoz képest.

Kettős célja:

- Az **elsődleges prevenció** megvalósítása: Megelőzni a különböző fejlődési problémák, ezen belül különösen a tanulási hátrányok, nehézségek, kialakulását és a viselkedési, beilleszkedési nehézségek létrejöttét. Ennek elérésére különösen az alsó szakaszban nagy hangsúlyt kap a széles alapokon nyugvó képesség-, készségfejlesztés, mely később is következetesen megelőzi az egyes képességekhez kötött, adott tantárgyi tartalmak megjelenését.
- **Kiegyenlítő-harmonizáló** pedagógiai hatás elérése: a személyiségen belüli (intrapersonális), különösen a képesség-, készségfejlődés terén meglévő fejlődési egyenetlenségek, diszharmóniák pedagógiai módszerekkel történő kiegyenlítése, harmonizálása. Ez a kiegyenlítés (harmonizálás) nem korlátozódik a tantárgyi tartalmak elsajátításához szükséges, főképpen kognitív képesség-, készségstruktúra fejlesztésére, hanem az érzelmi, a cselekvéses és a szociális életben szükséges képesség-, készségstruktúra harmonizálását is szem előtt tartja.

Iskolánk egyforma jelentőséggel foglalkozik e hármas célrendszer elemeinek a megvalósításával. E célból a tanítás folyamatában egyenlő arányban vannak jelen a **motoros-finommotoros** fejlődést és a praktikus intelligenciát, a lelki-érzelmi fejlődést és az **érzelmi intelligenciát**, valamint a **kognitív képességeket**, tehát a gondolkodást és a szellemi fejlődést segítő tevékenységek.

Célunk, hogy

- egyenletesen fejlődjenek a gyerekek intellektuális képességei, a kreativitásuk, a személyiségük
- diákjaink ismerjék fel a saját lehetőségeiket és találjanak rá saját útjukra
- a tudást, mint egészet szerezzék meg, a világot egészként éljék meg
- elsajátítsák a kooperatív kommunikációt és tevékenységet valamint a kapcsolatépítés képességét

- fejlődjön a megismerő-képességük (figyelem, észlelés, képzelőerő, emlékezet, gondolkodás) és az ezekhez kapcsolódó és ezekből következő személyiségjegyek fejlesztése (nyitottság, alkotókészség, sokféleség elfogadása)
- lehetőség szerint minden diáknak biztosítsuk a számára szükséges időt az átéltek valódi feldolgozására és beépítésére

Olyan fiatalokat szeretnénk nevelni, akik biztos alapkészségekre épített, megalapozott tudás birtokában, magas szintű szociális kompetenciával, másokkal együttműködve érvényesülnek az életben.

5.1 Alapelvek, értékek

Az iskola alapításával a fő célkitűzésünk egy olyan intézmény és egyben közösség létrehozása, amely hozzásegíti a gyermekeket és a felnőtteket az egészséges fejlődéshez testi, lelki és szellemi értelemben a Waldorf pedagógia szellemiségének és gyakorlatának megfelelően.

"Mindenfajta nevelés önnevelés. Mi, mint nevelők, csak a saját magát nevelő gyermek környezetét alkotjuk. A legkedvezőbb környezetet kell tehát megteremtünk ahhoz, hogy a gyermek úgy nevelje általunk önmagát, ahogy belső sorsát követve nevelődnie kell."

(Rudolf Steiner)

Iskolánk működésének szellemi alapját az antropozófia alkotja. Az ebből származó világ- és emberképre épül pedagógiánk. A nevelést művészetnek tekintjük; ezzel a megközelítési móddal törekszünk a körülöttünk lévő világ és a ránk bízott gyermekek mind teljesebb megismerésére, ennek felhasználásával alakítjuk ki a számukra leginkább megfelelő tartalmakat és munkaformákat. Mindezt csak folyamatos önképzéssel tudjuk megvalósítani, mely mindennapi munkánk szerves része.

Azon dolgozunk, hogy egy Waldorf-iskola lehetőségeire építve segítsük a hármas tagozódású szociális élet kialakulását, amely a „szellemi élet” területén a szabadságot, a „jogi élet” területén az egyenlőséget, a „gazdasági élet” területén pedig a testvériséget helyezi előtérbe.

Egy nyitott, befogadó közösség létrehozásán fáradozunk. Olyan közösségén, amelynek belső kohéziója azon alapul, hogy a tagjai értik a dolgukat, végzik a feladataikat és képesek az egyéni felelősségvállalásra. Olyan iskola létrehozására törekszünk, amely szervesen kapcsolódik a környezetéhez is, és tudja formálni azt úgy, hogy az mindkettejük javára szolgáljon.

5.2 A Waldorf pedagógia alaptézisei

5.2.1 Szabadságra nevelés

Szabadságra nevelni nem azt jelenti, hogy mindent megengedünk, hanem azt, hogy segítjük a gyerekeket a világ megtapasztalásában, az önmagukra találásban. A szabadságra nevelt ember tud és mer kérdéseket feltenni a világnak és önmagának.

A lelki biztonság és a szabad felnőtté válás szoros összefüggésben van az egészséges nevelési határokkal. A gyermekeknek biztos, világos, szerető, meleg, de határookra van szükségük. Természetes az, hogy ezeket ki akarják tolni, próbára akarják tenni, hogy elég erősek, szilárdak, következetesek és megbízhatók-e. Ha tisztelhetnek bennünket, ha biztonságban érzik magukat, akkor jól vannak, de *önállóan még nem tudják saját határaikat felállítani*. Sőt, az ő dolguk az, hogy ezt feszegessék, nekünk pedig, hogy felállítsuk őket szeretettel, fejlődésének, összefüggéseinek megértésével, következetességgel, és ezzel segítsük őket a kiegyensúlyozott felnőtté válásban. A gyermek fejlődése során a nevelési határnak először kívülről kell érkezni, hogy később ezeket a határokat a fejlődő ember önmaga számára is meg tudja formálni. A bizalom és tisztelet légkörében felnőtt gyerek, akinek folyamatos megismerésére törekszünk és megértjük a szükségleteit, érti ezt és együttműködik.

5.2.2 Az individualitás felismerése

Alaposan meg kell figyelni a gyermekeket, hogy fel tudjuk ismerni azokat a tüneteket, amelyek az individualizáció folyamatára jellemzőek. Ez a folyamat általában nem egyenletesen és folyamatosan megy végbe, hanem gyakran különböző természetű krízisek osztják szakaszokra. A gyermekek gyakori változások sorozatán keresztül fejlődnek; ilyenkor valami,

aminek kibontakozása korábban még gátolva volt, hirtelen áttörik. Ezekben az időszakokban instabilitást, frusztrációt, szorongást, tanulási és viselkedési zavarokat is tapasztalhatunk. A gyermek ilyenkor fejlődésében egy új lépcsőfokot tett meg, változik a világhoz való viszonya. Az egyéniség akkor mutatkozik meg a legtisztábban, ha ismerjük az archetípus vonatkozó jellegzetességeit, és a kettőt össze tudjuk vetni egymással. Ebben az értelemben az archetípus alapvetően eltér az úgynevezett statisztikai átlagtól. Az archetípus ugyanis azt mutatja meg, hogy miként integrálódik szervesen az "Én" a fejlődés egy adott szakaszán belül, illetve egy adott életkorban az emberbe. Az archetípus az egyén számára belső modellként szolgál, amelyhez mérheti, sőt mellyel ütközve akár alakíthatja az egyéniségét. Azt mondhatnánk, hogy az egyén számára maga az élet teremti meg a szükséges ellenállást. A testi felépítését minden gyermeknek magának kell individualizálnia, magának kell kialakítani saját szokásait és azt is, hogy miként látja és éli meg a világot. Ez a folyamat nem mindig könnyű. Az ellenállás gyakran súrlódásokkal, összeütközésekkel jár, olyan meghatározó minőségekkel, melyek maguk is alakítanak, formálnak, csiszolnak. Bizonyos értelemben a fejlődésnek ellenállásra van szüksége. Ennek hiányában fejlődésünk nem lehetne egyéni és irányítható, lelki értelemben passzívvá válnánk. Ha azonban az egyén ellenállásba ütközik, ez arra ösztönzi, hogy kinyilvánítsa jogait, felbredjen, tudatossá váljon - egy szóval: fejlődjön. A pedagógia feladatai ebben:

- kísérő figyelemmel engedje, hogy a gyermek átélje a szükséges kríziseket
- olyan ellenállással vagy kihívással szembesítse a tanulókat, amely az adott időszakban a legmegfelelőbb. A gyermeket - képességeinek ismeretében - támogatni kell abban, hogy meg tudja közelíteni saját lehetőségeinek tartományát. Ez az életkornak megfelelő kis lépésekben való haladás meghatározó a Waldorf-pedagógiában
- olyan támogató háttérrel biztosítson, mely egyrészt biztonságot nyújt a gyermeknek, másrészt új képességek kifejlesztését teszi lehetővé számára.

5.2.3 Az életkori sajátosságok figyelembe vétele

Waldorf pedagógia alapvetése az, hogy a tanítási folyamatban a legfontosabb vezérlő elv az **életkori sajátosságok figyelembe vétele**. Ezért - tartalmi és módszertani szempontból egyaránt - a kisgyermek sajátos fejlődési szakaszait követi a felnőtté válás útján. Igyekszik a lehető legteljesebb mértékben „kiszolgálni”, támogatni a fejlődő embert saját útjának megtalálásában.

Az ehhez szükséges embertani ismereteket – a hagyományos fejlődépszichológia mellet – az antropozófiai kutatásokból, illetve a tanári és szülői munka mindennapi tapasztalataiból meríti.

Az általános iskolai szakaszra – az alsó tagozatra különösen – döntően az érzéseken keresztül való tanulás a jellemző. Az iskolaérett, iskolába lépő gyerekek kezdik el a formális tanulást. Intellektuális fejlődésüket az alapvető tanulási készségek elsajátítása és az emlékezet fejlődése mozdítja elő úgy, hogy erősen kötődnek a gyakorlati élethez. Ebben az időszakban mindenfajta tanulás a gyermek érzéseit igyekszik megszólítani annak érdekében, hogy a gyermek azonosulni tudjon azzal, amit tanul. A tanulás az első két-három évben még alapvetően a tapasztalatokra épül. Ezeket a közvetlen tapasztalatokat olyan erős és folyamatos szóbeli struktúrákkal kell megerősíteni, amelyek lehetőséget adnak a megszemélyesítésre. Vagyis érdemes minden mesét, verset, játékot, mondókát mozgással átélnünk, kísélnünk. A képzelőerő és a képekben való ábrázolás játssza a másik fontos szerepet abban, hogy a tanulás személyes, belső tapasztalássá váljon.

5.2.4 A „jelenlét” pedagógiája

A gyerekek figyelmének a hullámzó állapotát magába az oktatásba tervezzük bele a Waldorf iskolában. Állandó fegyelmelés helyett arra törekszünk, hogy megtanítsuk gyerekeket figyelni, azaz szellemileg „jelen lenni”. Úgy tanítunk, hogy a gyerekek akarjanak figyelni. Iskolánkban a tanítás napi menete úgy van felépítve, hogy abban váltakozzanak a legmagasabb fokú intellektuális éberséget és lelki koncentrációt valamint a lazább szellemi állapotot, a figyelem nyugalomát igénylő feladatok.

A koncentrációt, azaz a szellemi jelenlétet reggelenként (és szükség esetén napközben is) külön erre a célra szánt időben és változatos gyakorlatokkal, tevékenységekkel segítjük, mielőtt elmerülnénk az adott tananyag szorosán vett tanulmányozásában. Ez a főoktatásban az ún. **ritmikus rész**. A ritmikus résznek szinte állandó összetevői:

- kis- és nagymozgásos gyakorlatok
- éneklés
- hangszeres zene (furulya)
- kognitív és motoros képességeket, együttműködést fejlesztő játékok stb.

Ezek kötődnek magához a tananyaghoz is, de elsősorban a figyelem összeszedését célozzák. A Waldorf-iskolában az alsó tagozaton a tanítás mindennapos kelléke az ugrókötél, a babzsák, a hullahopp-karika, a kendők, fagolyók, a fonal, a dobókocka stb. és a furulya, amelyet minden nap gyakorolnak.

A Waldorf pedagógia alapvetése, hogy a tanulás leghatékonyabb módja a *tevékenységekben való elmélyülés, az alkotó tevékenység fontossága*. Ezért a művészeti-gyakorlati foglalkozásokat integráljuk a közismereti tantárgyak közé.

A Waldorf iskolában a gyakorlati és művészeti oktatás teremti meg az összhangot az **átélés**, a **cselekvés** és a **gondolkodás** között. A gyerekekkel való munkában az alkotó folyamaton, azaz a **cselekvő tanuláson** van a hangsúly, mert csak így marad eleven a tanítási folyamat és a gyerek érdeklődése. Ez különösen igaz abban az életkori szakaszban, amikor a gyermek gondolkodása még nem absztrakt, hanem a belső képi képzeletvilága segítségével tanul. Fokozatosan juthat el a tapasztalati úton szerzett tudástól a fogalomalkotásig és a rugalmas gondolkodási struktúrák kialakításáig.

A tevékenységekben való elmélyülés képességét akadályozó civilizációs ártalmak és túl sok ingernek való kitettség okozta problémákat megelőzendő és orvosolandó, alsó tagozatban hangsúlyozottan ajánljuk, hogy a családok igyekezzenek megóvni a gyermekeket az aktív alkotás ellen ható és a belső képzelőerőt tompító, tétlenségre tanító hatások elől, mint pl. a televíziózás, mobiltelefonozás, számítógépes játékok okozta függőség. A képernyő-függő gyerek képtelen belső képeket alkotni és így bekapcsolódni abba a munkába, amely iskolánkban éppen erre a képességére alapoz.

5.2.5 A „szív, a kéz és a fej iskolája”

A Waldorf-iskolát a szív, a kéz és a fej iskolájának is nevezik, mivel a gyermekek testi, lelki és szellemi fejlődését harmonikus egységben kezeli:

- a szív iskolája, mert a művészeteknek, mint az érzelmek megformált kifejezésének, nagy szerepet tulajdonít,
- a kéz iskolája, mert a mozgás, a végtagok fejlesztésén keresztül neveli és erősíti a gyerek akaratát, valamint

- a fej iskolája is, amennyiben a hagyományos értelemben vett tananyag elsajátításán túl a pontos megfigyelés, a gondolkodás, és az önálló következtetés képességének fejlesztését is célként tűzi ki.

5.2.6 Alapkészségek tanítása – elnyújtott folyamatként

A Waldorf-iskola az **alapképességek elsajátítását elnyújtott alsó szakaszban** [1-2-3 (-4). osztály] valósítja meg, ahol lehetőség van, főképpen a számtan és az írás-olvasás tanulásban a lassabb ütemű haladásra. A gyermekek fokozatosan jutnak el a kettős elvonatkoztatáson át (a beszélőtől és a beszéd hangzó oldalától) a szimbólumok készségszintű használatáig.

6 PEDAGÓGIAI MUNKÁNK KERETEI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

6.1 Út az iskolába - az óvoda és az iskola közötti átmenet

Iskolánk egy intézményt alkot a Kecskeméti Csillagbölcső Waldorf óvodával. Ez lehetőséget ad az óvodában és az iskolában dolgozó pedagógusok szoros együttműködésére, amelynek célja az óvodából iskolába való harmonikus átmenet biztosítása.

Iskolánkban nagy hangsúlyt fektetünk az óvoda és az iskola közötti átmenet kérdésére a pedagógiai gyakorlatban, aminek két alapvető oka van:

- A gyermeki fejlődésben jelentős változásokat okoztak a szociális és környezeti hatások.
- A legtöbb tanuló vegyes érettséget mutat az első osztályba belépve, mert az iskolaéretté válás egyéni és komplex folyamat.

Az oktatás módszertana arra épül az első és a második osztályban, hogy *elősegítse az iskolaéretté válást* minden területen az egyes tanulóknál. Az óvodai és iskolai tevékenységek között a legfontosabb különbség az önkéntesség foka. Az iskolában a spontán bevonódástól eljutunk az irányított tevékenységig: a játék munkává alakul. Míg a játék olyan tanulás, amely önmagára irányul, egy ösztönösen motivált megismerési folyamat, a munka már

egy érzékelt és/vagy elvárt külső szükségletre válasz. Az iskolában a tevékenységek feladat orientáltabbá lesznek, az implicit tanulásból explicit oktatásba mennek át.

Az óvodából az iskolába való átmenet megkönnyítése érdekében az iskolának is foglalkoznia kell még a vegyes csoportokban történő informális tanulással, és időt-helyet hagyni a szabad, kreatív játéknak. Az óvoda és iskola közötti átmenetet megkönnyítendő első osztályban a kulcsfontosságú feladat a **szokások és formák** megalapozása.

6.2 Felvétel az iskolába

A Csillagbölcső Waldorf Általános Iskola nem kötelező felvételt biztosító iskola.

6.2.1 A beiskolázási folyamat

Egy első osztályt kezdő kisgyermek iskolánkba való felvételét három mozzanat előzi meg:

- Jelentkezési lap és anamnézis beküldése a szülő által, az anamnézis áttanulmányozása a leendő osztálytanító és a tanári konferencia által
- A szülők és az osztálytanító és egy vagy több pedagógus beszélgetése
- Iskolaérettségi vizsgálat

6.2.2 A beiskolázás módja és szempontjai

Az első osztályok kialakítását a leendő osztálytanító és az iskolában tanító tanárok közösen végzik.

Mivel általános pedagógiai célkitűzésünk a tanulók harmonikus, egészséges fejlődése, ennek következtében a jelentkező tanulóknál *nem a jövőben várható teljesítmény a felvétel kritériuma.*

Igyekszünk olyan osztályokat kialakítani, amelyekben a különböző temperamentumú, lelki alkatú tanulók között egyensúly van, ugyanakkor figyelünk a fiúk-lányok arányára is.

Tekintetbe vesszük a szülők iskolaválasztási szempontjait is, ez ugyanis döntő jelentőségű az elkövetkező időszak pedagógiai együttműködésének sikere érdekében.

A Waldorf iskolába való felvétel előtt a szülők kitöltnek egy kérdés-sort és azt elküldik az iskola részére. Ebben részletesen le kell írniuk gyermekük eddigi fejlődését, és indokolniuk kell az iskolánkba való jelentkezésüket. Ezt követően egy beszélgetésen vesznek részt a gyermek leendő osztálytanítójával és esetleg más, az iskolában tanító pedagógussal.

Az iskolánk iránt érdeklődő szülőknek lehetősége van részt venni a jelentkezés és a beiratkozási időszak előtt több hónappal indított *beiskolázási rendezvénysorozatunkon*. Ennek folyamán betekintést nyújtunk pedagógiánk alapelveinek, fő irányvonalainak ismertetése mellett a pedagógia célrendszerébe és módszertanába, az iskola életének jellegzetességeibe, megismerhetik a tanári kollégium tagjait és a fenntartó képviselőit.

A leendő elsősök számára szervezett játékos ismerkedő foglalkozásokon a részt vevő pedagógusoknak alkalmuk van az iskolába jelentkező gyermekek alaposabb megismerésére, a családoknak pedig a leendő tanító és az iskola szokásrendjének megismerésére. Ezek, valamint a szülőkkel folytatott beszélgetés során az első osztály összeállításáért felelős tanári csoport igyekszik minél pontosabb képet kialakítani a gyermekről, a szülőkről, a családban kialakult szülő-gyermek kapcsolatról. Részletesen áttanulmányozzák a szülők által beadott jelentkezési lapot, ami alapján kialakul a *szülői beszélgetés* váza. Ezen a szülők részletesen beszélhetnek gyermekükről, kifejthetik azokat a fontos momentumokat, amelyeket a jelentkezési lapon nem állt módjukban részletezni, feltehetik az iskolával és a pedagógiával kapcsolatos azon kérdéseiket, amelyekre az előadások alapján nem sikerült választ kapniuk. A tanárok olyan kérdéseket vehetnek fel, amelyek a beadott anyag alapján lényegesnek tűnnek. A személyes találkozók végén a tanárok összegzik tapasztalataikat, és összeállítják az osztályt. A felvételre javasolt tanulókat a Tanári Kollégium egyetértésével vesszük fel az osztályba. A leendő osztálytanító lehetőség szerint ellátogat a különböző óvodai csoportokba is, hogy eljövendő tanítványait az óvodai tevékenységen belül is megismerhesse.

Az iskolaérettség vizsgálatának a célja éppen az, hogy megbizonyosodjunk, milyen támogatásra van szüksége az iskolába való átmenet előtt és után, ill. hogy a határesetekben eldöntsük, mi áll a gyerek érdekében. Az iskolaérettség vizsgálata a Waldorf iskolákban nem feladatlapokkal történik, hanem oly módon, hogy egy irányított foglalkozáson tevékenységeik

közben figyeljük meg a gyerekeket és pontos feljegyzések készülnek mindegyikükről. Egy mese keretében kapnak olyan feladatokat, amelyek során az őket figyelő pedagógusok képet kapnak a gyerekek érzékeléséről, finommotoros, nagymozgásos képességeikről, dominanciájuk, egyensúlyuk – idegrendszerük – fejlettségéről, arról, hogy képesek-e figyelni, egy adott feladatot végrehajtani stb.

6.3 Alsó tagozat

Az első négy évben az alapvető feladat az alapkészségek megtanítása.

Az iskola első három évében a tanulók saját adottságaiknak és tanulási ütemüknek megfelelően haladnak. A tanulók nagyon sokféle érettséggel és tudással kerülnek be az iskolába. Az egyéni tanulási út lehetővé teszi, hogy a kiemelkedő képességű és a fejlesztésre szoruló tanulók is a saját tempójukban haladhassanak és szert tegyenek arra a megalapozott tudásra, amelyre a későbbiekben építeni lehet. Eközben megtanulják elfogadni, hogy az osztályközösségben mindenkinek más az érdeklődése és az erőssége.

Az alapkészségek tanításának időszakában azokra a tényezőkre építünk, amelyek ebben az életkorban a tanulási folyamatot a leghatékonyabban segítik:

- mozgás-ritmus
- játék
- vizualitás
- mese-történetmesélés

Ezek az elemek a tanítási folyamatban sem válnak külön: egymásba kapcsolódnak, egymás hatását felerősítik.

Minden, amit a tanuló az iskolában tanul, az kézzelfogható, a lelkével átélhető kell, hogy legyen, aminek a révén – az életkori sajátosságokat szem előtt tartva – fokozatosan juthat el a tapasztalati úton szerzett tudástól a fogalomalkotásig és a rugalmas gondolkodási struktúrák kialakításáig. Az életkori sajátosságok figyelembe vétele indokolja, hogy – az első években különösen – intellektus túl korai fejlesztése helyett az egészséges érzésvilág és akarati élet kibontakoztatását segítsük elő. A tevékenységekben való elmélyülés képességét akadályozó civilizációs ártalmak és túlingereltség okozta problémákat megelőzendő és orvosolandó, alsó

tagozatban igyekszünk megóvni a tanulókat az aktív alkotás ellen ható és a belső képzelőerőt tompító, tétlenségre tanító hatások elől, mint pl. a televíziózás.

A negyedik év már bizonyos területeken kapcsolódik a felsőbb osztályokhoz. A komplex tárgyak mellett megjelennek a hangsúlyosabban egy tantárgyhoz kapcsolódó tematikát feldolgozó szakóra-jellegű foglalkozások, de a diákok még több szempontból az alsós tanulási formákat élik.

6.4 Felső tagozat

Az ötödik-hatodik évre tanulóink az addig megtanult munkaformákat és módszereket már képesek önállóan is felhasználni, feladatokhoz rendelni. A tanulásban és a közösségi élet terén is egyre több választási lehetőséget és felelősséget adunk nekik. A szakóra jellegű foglalkozásokat is tevékenységközpontúan, a komplex látásmód fenntartásával, már a logikai gondolkodásmódra is erősen építve, szaktanárok bevonásával tanítjuk. A felsőbb évfolyamokon a tanulás mindinkább eltolódik az önálló munka irányába, a pedagógus szerepe az egyéni segítségnyújtás.

A hetedik-nyolcadik évben felkészítjük a tanulókat a felvételire és arra, hogy a középiskolát is biztonságosan, önállóan el tudják végezni. A felvételihez szükséges kompetenciákra kiemelt hangsúlyt fektetünk: diákjaink nem csak a tananyagot tanulják, de tanítunk önálló feladatmegoldó stratégiákat, időgazdálkodást és a saját tudásuk bemutatásának képességét is.

6.5 Komplex művészeti nevelés

"Nem az a célunk, hogy művészeket faragjunk a gyerekekből - aki arra született, hogy művész legyen, úgyis az lesz -, hanem hogy fegyelmezettségre tanítsunk újabb és újabb generációkat a művészet eszközeivel, hogy ösztönözzük és neveljük minden gyermekben a kreativitás impulzusát." (L. Edmunds Francis)

A komplex művészeti nevelés tantárgyai a közismereti tárgyakkal egységes tantervet alkotva a kötelező órák részei. Elsősorban a szociális és érzelmi kompetenciák fejlesztésére hatnak, de fejlesztik a gyermek intellektuális, érzelmi és cselekvésben megnyilvánuló - gyakorlati – képességeit is.

A művészet eszközeivel (zene, mozgás, képzőművészetek, dráma) segítünk a gyerekeknek úgy elsajátítani egy ismeretanyagot, hogy az ne száraz ismerethalmazként jelenjen meg számukra, amelynek ők csak passzív befogadói. Minden tantárgyban helyet kap a festés, rajzolás, zene, a mozgás, a drámapedagógia. Iskolánkban a komplex művészeti nevelés tehát a művészet eszközeivel való tanítás, amely azonban **nem öncél, hanem képességfejlesztés - indirekt módon, az életkornak megfelelő formában**. Rajzolás, festés, agyagozás, szobrászkodás, kötés - bármivel foglalkozunk, szemben állunk valamilyen anyaggal, amelyhez igazodnunk kell, amelyet meg kell ismernünk. Alkotás közben nem csak technikai, hanem érzelmi fejlődésen is átmegy a gyermek.

Helyüket jól megálló, a konfliktusokat bíró, nagy teljesítményekre képes, alkotó felnőtteket szeretnénk nevelni. Ehhez alapvetően fontosnak tartjuk a kiegyensúlyozott, derűs, fantáziagazdag belső világ megóvását, ill. megteremtését, melynek eszköze elsősorban a művészeti tevékenység és az egyes gyermekek fejlődésének megfelelő tempójú oktatás.

6.6 Ünnepek

A tanév tagolása igazodik egyrészt a központilag kiadott tanév rendjéhez, másrészt természetes ritmust teremtenek benne az évkör ünnepei. Magyarországon a keresztény ünnepek által meghatározott az évszám. A tanári kollégiumnak önálló feladata ünnepei szellemi háttérének feltárása, megismerése, az életkoroknak megfelelő ünneplés megvalósítása.

- *Évnyitó.* A keresztény és a népi hagyományokat ötvöző ünnepek előtt kerül sor iskolánkban az évnyitóra. Az elsős osztálytanító ennek során fogadja a név szerint szólított elsős osztályokat és vezeti be az iskolába. Az évnyitót követő napokban minden osztályközösség fogadja új iskolatársait és rövid, az osztályra jellemző bemutatkozással és ajándékkal segíti megérkezésüket a közösségbe.
- *Szent Mihály ünnepe* (a megmérettetés, mérlegelés, a számvetés napja) iskolánkban többnyire egybe esik a tanévkezdő epocha zárásával. Az alsó tagozat bátorságpróbái során ügyességi játékokban mérettetnek meg a gyerekek, a középtagozat fizikai és szellemi erőpróbákat tesz (gyalog- vagy biciklitúra, szüreti munka, epochazáró projekt munka bemutatása). A harmadik-negyedik osztály feladata az ünnepi asztal előkészítése a szülők által készített finomságokból. Az ünnep szimbolikájának központi eleme az évszakasztalon megjelenő mérleg. A gyerekek az egész ünnepi időszak alatt a jó cselekedeteiket, segítő gesztusaikat jelző kicsi fehér kavicsokat gyűjtenek a mérleg egyik serpenyőjébe, a másikban egy nagyobb fekete kő van. Az ünnep záró mozzanata a Szent Mihályról szóló történet meghallgatása és közös éneklés után a mérlegelés: ennek során a közös iskolai mérlegbe teszik be a gyerekek az aznap összegyűjtött fehér kavicsokat, majd elfogyasztjuk a szülők által elkészített sárkányfarok tortát.
- *Szent Márton napja* az önmagunk és mások felé fordulni tudás ünnepe. A családokat sötétedéskor várjuk vissza az iskolába. Márton napkor hagyományosan a negyedik osztálynak a legendát feldolgozó előadását láthatjuk. A 2-3. osztályok a lámpások készítésében jeleskednek. A középtagozat vállalása, hogy gyapjúmanókat készítenek az alsó tagozatosok számára és megsütik a Márton-napi kenyereket, amelyet este az előadás után udvaron a sok-sok lámpás és a tűz fényénél osztunk szét a közös éneklés közben.
- Az *adventi* időszakban a legkönnyebben lehet megélhetővé tenni az ünnepre való készülődést, amely karácsonyra készülve az aktivitásból a csöndes várakozásba

átfordulást, befelé figyelést jelent. Ahogyan kinn egyre nő a hideg és a sötétség, úgy benn a lélekben egyre erősebb a fény, amely karácsonykor lesz a legerősebb. Ezt az ünnepi időszakot az Adventi játszóház és bazár vezeti be. Itt a legfontosabb a gyerek- és felnőtt közösség együttlétének megélése a fontos, a közös tevékenységek, a találkozás. Az adventi időszak elejének fontos eseménye Szent Mikós látogatása. Amikor Miklós alakja megjelenik, a gyerekek egy kék palástba öltözött pásztorbotot tartó püspököt látnak maguk előtt. Miklós nem jutalmazó-büntető; ő az ég küldötte és a gyermekek szívében levő jóságot keresi és találja meg, ennek a jóságnak a segítségével szönek az angyalok csillagsugarakból ruhát a nemsokára elérkező Kisded számára. Miklós aranydiót ajándékoz minden gyermeknek, apró ajándékokat rejtő zsákját távozása után fedezik fel az osztályterem ajtaja előtt. Az adventi időszak fontos eseménye a gyerekek és a felnőttek spiráljárása. Az adventi spirál annak az útnak a képe, amelyet karácsonyig járunk be. Jelenti az az ember fejlődésének individuális útját a fény felé, amely során minél többen járják be ezt az utat, annál nagyobb lesz a közös fény és a meleg. Az alma a földi tudás jelképe. Az ünnepi a várakozás és készülődés része, hogy reggelenként összegyűlve együtt énekeljük az adventi dalokat. A tanítók minden nap adventhez kapcsolódó mesékkal és történetekkel segítik a hangolódást, és elmaradhatatlan a mézeskalács sütés. Az adventi ünnepkör záró mozzanata a felnőttek által előadott Paradicsomjáték és Pásztorjáték. A Paradicsomjátékot harmadik osztályosnál kisebb gyerekek részére nem ajánljuk, mert ők addig nem találkoztak a kiűzetés történetével, Jézus születésének története mindenki számára közel hozza a karácsony valódi jelentését.

- *Vízkereszt* időszaka alatt közös éneklések során idézzük fel Három királyok történetét.
- *A farsang* a vidámság, a másik bőrébe bújás, a karneváli hangulat ünnepe. A farsangi jelmez egyénileg is választható, ám ügyelni kell arra, hogy kerüljük az agressziót sugárzó és a divat-jelmezeket. Fontos, hogy a jelmezek lehetőleg saját készítésűek legyenek. A tanári kollégium vállalása erre az ünnepre egy vidám történet előadása. Minden alkalommal élő népzene és tánc zárja a farsangi időszakot, a szülők segítségével farsangi fánk sül.
- *Húsvét*. Iskolánk nagy hangsúlyt fektet a komplex művészeti nevelésen belül az éneklésre és a zenei képzésre. Konkrét pedagógiai cél egy iskolai kórus és zenekar létrehozása. A húsvét előtti ünnepi készülődés központi eleme – a hagyományos tevékenységek mellett, mint pl. tojásfestés - a gyerekek zenei fejlődésében megtett út bemutatása.

- *Pünkösöd* Ehhez az ünnephez kapcsolódik a május végi Családi napunk megszervezése a városi Arborétumban, ahol szabad téren kézműves tevékenységgel (gyapjúpillangó, nyári labda), közösségi játékokkal várjuk a családokat, azon belül már a leendő elsős gyermekeket és szüleiket is.
- *János-nap, évváró.* Az év legrövidebb napján tartjuk évvárónkat. A bizonyítványosztás oly módon zajlik, hogy a bizonyítványverseket név nélkül felolvassa az osztálytanító és ennek alapján az érintett gyermek, osztálytársai illetve szülei kitalálhatják, hogy kié az adott vers. A szülők maguk is írnak szintén név nélkül a gyerekeikről, ezt az osztálytanító feladata kitalálni. Az évváró fontos mozzanata a dallal kísért tűzugrás, amellyel jelképesen át is ugranak a tanítók és az osztályaik valamint a családok a következő tanévbe.

Az évkör ünnepeire való készülődés fontos része a pedagógiának: alakítja az iskola szokásrendjét. Az évszakasztal, a tantárgyi tartalmakban megjelenő történetek, a tevékenységek és az attitűd, amellyel készülődünk, ugyanolyan fontosak, mint maga a jeles nap.

A nemzeti ünnepek a visszaemlékezés időpillanatai. A törvények szerint meghatározott keretek között, az életkori sajátosságoknak megfelelő módon és tartalmakkal emlékezünk meg róluk.

6.7 Munkaformák

- csoportmunka
- páros munka
- egyéni munka
- frontális munka
- kooperatív tanulás
- projektmunka
- műhelymunkák
- önismereti, csapatépítő játékok, tevékenységek

A tananyag elsajátításának formájához tartozik az **önálló munkákra való felkészülés** is: ezek az **ún. projektek és éves munkák**, amelyek során a tananyag alkotó jellegű feldolgozása a feladat, az elméleti, művészi és kézműves-gyakorlati elemek összekapcsolásával. A hetedik és nyolcadik osztályosok projekt munkáikat nyilvánosan adják elő prezentáció formájában.

Módszertanilag a következőkkel segítjük a diákjainkat:

- drámapedagógiai megközelítés és módszerek
- tevékenység-centrikusság
- probléma-megoldás alapú komplex feladatok
- felfedeztető tanulási formák
- külső helyszíneken való tanulás
- választható foglalkozások, szakkörök
- egyéni és kiscsoportos korrepetálás, felzárkóztatás
- differenciáló tanítási mód
- valós problémahelyzetekhez kötődő tanulás

6.8 A tananyag és a tanítási folyamat tagolása

6.8.1 Tantervi órakeret:

A tantervi órakeretben kb. 1/3-1/3-1/3 arányban szerepelnek:

- A **motoros-finommotoros** fejlődést és a praktikus intelligenciát
- A lelki-érzelmi fejlődést és az **érzelmi intelligenciát**
- Valamint a **kognitív képességeket**, tehát a gondolkodást és a szellemi fejlődést segítő tantárgyak.

A **motoros-finommotoros** fejlődést segítő tantárgyak egyben támogatják a szenzomotoros fejlődést, a szenzomotoros integrációt is. Ilyenek pl. a játékkóra, Bothmer-gimnasztika, euritmia, formarajz és szabadkézi geometria, kézimunka óra, kézművesség (faművesség, rézművesség, asztaloság, kovácsolás, szövés, kosárfonás) valamint a főoktatáson belüli ritmikus [\(bővebben kifejtve később\)](#) rész és a különböző projektmunkák, mint: házépítés, földművelés, mesterségek.

A **lelki-érzelmi fejlődést segítő tantárgyak** egyben támogatják a külvilág szemlélésének belső képzetté válását és ezek érzelmi-gondolati feldolgozását. Ilyenek pl. euritmia, festés, rajz, énekzene, agyagozás, szobrászat, drámaóra, költészettan, 8. osztályos éves munka, éves színdarab és drámaprojektek, szociális praktikum, a főoktatáson belül a mesék, történetek. Ezekén túl az osztálytanító harmadik osztálytól ösztönzi, hogy a gyermekek alkatuknak megfelelő hangszeren zenét tanuljanak, kórusba járjanak.

A **gondolkodás fejlesztése** a közismereti tárgyak keretein belül valósul meg. A következő hármasságot mutatja: a jelenség megfigyelése, előidézése (praktikus gondolkodás szintje); a jelenség leírása (képzetek, képi gondolkodás szintje), a jelenségből levonható szabályszerűségek, törvények felismerése (szimbolikus reprezentációk, elvont gondolkodás szintje). A folyamatban a gyermeknek megtanulják, hogy milyen lépcsőkön keresztül lehet eljutni az önálló gondolatokhoz, hogyan tudják praktikus tapasztalataikat gondolatokra váltani, összefüggésekben látni, valamint az elvont gondolatokat a valóság jelenségeihez kapcsolni, tettekre váltani.

6.8.2 Epochális (tömbösített) oktatás

Iskolánkban a tananyag tagolása tömbösített formában történik. A Waldorf-iskola a tantárgyak sajátosságából adódóan a tanítást **fő-, és szakoktatás** szerint tagolja; ez didaktikai forma szerint epochális tanításnak és a szakóráknak felel meg.

Főoktatásnak nevezzük a reggel 8 és 10 óra közötti időszakot, amely során - egy kb. fél órát igénybe vevő hangoló, koncentrációt elősegítő szakasz után - a gyerekek az adott tantárgyat tanulják szünet és megszakítás nélkül.

Az olyan elméleti, művészeti és gyakorlati tantárgyak, amelyek esetében egy kerek, lezárt témát tárgyalunk, és amelyekben különösen fontos szerepet kap a megértés és az intellektualitás, epochális oktatás formájában jelennek meg. A főoktatás tipikus tantárgyai: anyanyelv, matematika-geometria, állattan, növénytan, honismeret, földrajz-gazdasági ismeretek, történelem-társadalmi ismeretek, természetrajz-biológia, fizika, kémia. A tapasztalat szerint az anyanyelvi és a matematikai ismeretek és kompetencia megszerzése érdekében a második elem - az állandó gyakorlás - is fontos a tanításban és a tanulásban. A tantervben ezért jelennek meg az epochák mellett az anyanyelvi és a matematika szakórák is. A főoktatás tipikus tantárgyai: anyanyelv, matematika-geometria, állattan, növénytan, honismeret, földrajz-gazdasági ismeretek, történelem-társadalmi ismeretek, természetrajz-biológia, fizika, kémia.

Más tárgyakat, amelyekben lényeges a ritmikus ismétlés (nyelvek, zene) szakórákban tanítunk.

Szakórákban tanítjuk a festés, kézimunka tantárgyakat valamint a mozgásórákat is.

Amennyiben azonban a művészeti, kézműves-gyakorlati tárgyak vagy az idegen nyelvek esetében összefüggő feladat vagy projekt jellegű munka adódik, akkor ezeket is lehet természetesen tömbösített formában, epochálisan tanítani.

Az epocha során sokféle tevékenységben foglalkozunk az adott tantárggyal. Mivel a tevékenységeket nem kell minduntalan félbeszakítani, mert nincs elhúzva és széttöredezve, az elmélyült tevékenység és a koncentráció jelentős mértékben megnöveli a gyerekek teljesítőképességét és tanulási kedvét.

Arra törekszünk, hogy egyaránt legyen idő a befogadásra, átélésre és a létrehozó, aktív tevékenységre. A tömbösített (epochális) tanítási mód támogatja a készség-, képességfejlődés időbeli ritmusát. Figyelembe veszi, ennek az ún. látencia szakaszát, elősegítve ezáltal a képesség lehető legteljesebb kibontakozását. Egy-egy képesség fejlesztése 3-4 hetes intenzív

szakaszok során a főoktatásban történik, majd egy kevésbé intenzív fenntartó-gyakorló fázis következik, melyhez a gyakorló órák adják a lehetőséget. Ez idő alatt az idegrendszerben megszilárdul az adott készség-képesség (procedurális tudás) mentális reprezentációja, és csak ezután válik lehetségessé, hogy a már a szó legszorosabb értelmében vett készségekben megnyilvánuló képességet az egyre bővülő és magasabb szinten megjelenő tananyag elsajátításához használni lehessen.

6.8.3 Napirend

A nap keretét az órarend adja. A reggel kezdődő főoktatást követi egy nagyszünet majd kisebb szünetekkel a szakórák. Délután napközi igénybevételére van lehetőség.

6.9 Állandóságra törekvés a tanárok személyében, az osztálytanító

Arra törekszünk, hogy a tanulókat első osztálytól kezdődően a nyolcadik év végéig lehetőleg ugyanazok a tanárok tanítsák és nyolc éven keresztül egy osztálytanító kísérjen végig egy-egy osztályt. Az osztálytanító tartja a reggeli főoktatást (a tömbösített közismereti tárgyakat) és a képesítésének megfelelő szakórákat a saját osztályában. A főoktatást követő szakórákon szaktanárok is tanítják a tanulókat, és adott esetben az osztálytanító a főoktatásban is megoszthatja velük feladatait. Az osztálytanító az, aki nyolc éven át a legtöbb időt tölti a tanulóval – és ezért a legjobban ismeri őket. Ez a tanuló szocializációját kedvezően befolyásolja. Az osztálytanító alaposabban megismeri tanítványait, könnyebb folyamatosan figyelemmel kísérnie a tanulók egyéni és szociális fejlődését, ha hétéves koruktól 14 éves korukig tanítja őket. Már az osztálya létrejöttékor figyel arra, hogy sokszínű és kiegyensúlyozott legyen a közösség a különböző temperamentumú, lelki alkatú tanulók jóvoltából.

6.10 Értékelési rendszerünk

Mivel a nevelés és az oktatás egyforma súllyal szerepel a pedagógiai programunkban, ezért az értékelésben is mind a kettőnek hangsúlyosan kell szerepelnie. A szociális-kapcsolati és az egyéni jellemzőket is magában foglaló „emberi szférának” a fontossága erőteljesen megjelenik a tantárgyi értékelés mellett.

A nevelés területén a pedagógus szóban és írásban megjelenő megjegyzései visszajelző funkcióval rendelkeznek, nem a mérhető teljesítmény jelzésére szolgálnak. A pedagógus dolga, hogy a visszajelzéseken túl a diáknak segítséget nyújtson. A diák dolga, hogy a visszajelzésekből levonja a konzekvenciákat.

A tárgyi tudás és az ebbéli teljesítmény mérése önértékelésként és a pedagógus által adott értékelésként jelenik meg. Helyzet-meghatározást és viszonyítást jelent.

A képességről adott visszajelzés alapvető. Erre építkezik a pedagógus és a diák egyaránt, továbbá hozzátartozik az önismeret fejlesztéséhez. Ez az egyik alap, amely fejleszthető.

A tanuláshoz való viszonyulás mindig részletesen szerepel mind az év közi, mind az év végi írásbeli értékelésben kiemelve annak objektív és szubjektív részeit egyaránt. (Objektív pl. a mérhető teljesítmények, a feladatok vállalása, szubjektív az, ahogyan a pedagógus látja a tanuló érdeklődését, aktivitását.

A folyamatos szóbeli visszajelzések mellett írásban is visszajelzést ad minden pedagógus, aki az osztályban tanít.

6.10.1 Az értékelés viszonyítási alapja

Ahol és ameddig csak lehet, a tanuló változásait a saját korábbi szintjéhez viszonyítjuk.

Az is elengedhetetlen ugyanakkor, hogy bizonyos pontokon (félévkor és év végén) a tanuló és a szülő információt kapjon arról, hogy a tanuló életkorának megfelelő, a kerettanterv szerinti évfolyamfokozat követelményeivel is objektíven mérve milyen a tantárgyi tudása.

6.10.2 A félévi értékelés és az év végi bizonyítvány

A félévi értesítés és a tanév végi bizonyítvány tartalma a tantestület által megírt, minden pedagógusra nézve kötelező segítő szempontrendszer alapján történő jellemzés. A szempontrendszerek biztosítják az értékelések tájékoztató funkcióját. Társulhat hozzá a tanuló önértékelése is.

A félévi és a tanév végi értékelések kiadásának időpontját a minden iskolára vonatkozó, jogszabályban meghatározott tanév rendjéről szóló rendelkezés szabályozza. (Általában: január utolsó hete és a júniusban a tanév végének kijelölt nap utáni hét.)

A félévi és a tanév végi értékelések részei:

- a tanuló szociális fejlődése, közösségben való részvétele
- a diák tanulásának értékelése (tanuláshoz való viszonyának leírása)
- szaktárgyi értékelések: a fejlesztési célokhöz rendelt szintlisták szerint, melyek a hatályos alaptantervi és kerettantervi szabályozók és az iskola helyi tantervének minimumához illeszkedik. Tartalmazza a kitűzendő egységes csomópontokat, tájékoztatva a tanuló teljesítményéről.

Értékeléseink folyamatában fontos szerepet kap az értékelésekről való beszélgetés, tanulókkal és szülőkkel egyaránt. Minden év végén a szülőkkel átbeszéljük a gyermekük bizonyítványát és az abban adott visszajelzéseket. Fontos, hogy a szülők számára érthető és világos legyen, hogy gyermekük hol áll az elvárt minimumhoz képest.

6.10.3 Érdemjegyek

Bár iskolánkban központi szerepe van a szöveges értékelésnek, fontosnak tartjuk, hogy diákjainkat felkészítsük arra, hogy iskolaváltáskor értsék az új iskola módszereit, szimbólumait. Ezért alsó tagozatban tájékoztatjuk őket a témáról, amennyiben erre igény mutatkozik.

1-4. évfolyamon a gyerekek munkáját szóban vagy írásban szövegesen értékeljük.

5. osztálytól az epochák végén epochazáró dolgozatokat írnak a gyerekek, amelyeket százalékosan értékelünk.

Érdemjegyeket 7. évfolyamtól adunk bizonyos feladatok vagy időszakban elvégzett munka értékelésére, a szöveges értékelés kiegészítésére. Ekkortól a félévi és az tanév végi bizonyítványba is írunk osztályzatot a szöveges értékelés mellé. A tanév végén az államilag elfogadott bizonyítványba is beírjuk az osztályzatokat.

A készségtárgyakat, a magatartást és a szorgalmat a felső tagozaton sem értékeljük osztályzattal. A készségtárgyakat akkor fordítjuk le numerikus értékelésre, ha ezt a szülő a továbbtanulás vagy iskolaváltás miatt kéri.

Az iskolánkból való távozáskor a tanuló számára kiadjuk az államilag elismert általános iskolai bizonyítványt, amelybe folyamatosan belekerül a tanuló következő évfolyamba lépésének, valamint a szöveges értékelés meglétének a hatályos jogszabály szerint előírt megfogalmazása.

Iskolánk értékelésének átváltása osztályzatokra:

Alsó tagozat: a kérés idejében a tanulónak a pedagógus az adott tantárgyakból a szöveges értékelés alapján osztályzatot kínál. Ha a szülő ezt nem fogadja el, kérésére a tanuló külön vizsgát tehet.

5-6. évfolyam: a kérés idejében a tanulónak a pedagógus a szöveges értékelések valamint az tantárgyakból írott tudáspróbák százalékos szintje alapján osztályzatot ajánl meg. Ha a szülő ezt nem fogadja el, kérésére a tanuló külön vizsgát tehet.

A százalékok jegyre váltása: 0-50% - elégtelen, 51-62% - elégséges, 63-77% - közepes, 78-89% jó, 90-100% - jeles.

Abban az esetben, ha a kérés a szorgalom és a magatartás numerikus módon való kifejezésére is kiterjed, a pedagógus a tanulót tanító többi kollégájával dönt.

6.10.4 Tesztek, versenyek, egyéb mérések

Diákjainknak lehetősége van arra, hogy az iskolával és szüleikkel egyeztetve részt vegyenek külső szervezésű tantárgyi versenyeken.

6.11 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Iskolánkban a házi feladat fokozatosan kerül bevezetésre. Az egyes osztálytanítók kompetenciájába tartozik annak eldöntése, hogy az adott osztályfokon a gyerekek életkori sajátosságainak, tanulási szokásainak, terhelhetőségének, a tananyag feldolgozási és a tananyag rögzítési módszereinek függvényében milyen és mennyi feladatot ad a gyerekek számára a tanítási időn kívül.

Szem előtt tartjuk a kisgyermek szükségleteit, egészséges fejlődését, és a „tudás” megszerzésével kapcsolatos mélyreható tapasztalatokat. A gyermeknek – ahogy a felnőttnek is – szüksége van arra, hogy a munka és a pihenés időszakai kiszámítható módon, - napi, heti, évi ritmusban, - viszonylagos állandóságban váltsák egymást.

A délelőtti, iskolában, intenzív munkával töltött idő után a délutánban helyet kell kapnia a pihenésnek, ellazulásnak, szabad játéknak, a délelőtt átéltek lelki feldolgozásának. Ez életkortól függően alvást, játékot, sportolást, olvasást, házimunkát, barátokkal való találkozást stb. jelent. A felsőbb osztályokban, ahol az ismeret jellegű tanulási tartalmak mennyiség nő, ahol egyre inkább előkerül a készségek begyakorlásának szükségessége, fontossá válik az önálló kutatás, elvárás lesz a saját időbeosztás készítése és betartása. A tanulási szokások kialakítását azonban célszerű már az alsó tagozaton elkezdni az életkornak megfelelő feladatok, tevékenységek javaslásával.

Tanárnak és szülőnek – már a gyerekek bevonásával – mérlegre kell tennie a fenti szempontokat, és a lehető legjobb döntést kell meghozni az házi feladatokkal kapcsolatban.

7 RÉSZVÉTEL A KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOKON KÍVÜL

7.1 Ünnepek

Ünnepeinket a legtöbb esetben nem a tanórai keretekben tartjuk meg. A tanulóknak ezeken a rendezvényeken kötelesek részt venni.

7.2 Szakkörök

A kerettanterv által meghatározott óraszám feletti nem kötelező tanórai foglalkozások, - a továbbiakban szakkörök szabályozása:

Iskolánkban a tanulók és szülők igényei szerint szakköröket szervezhetnek a pedagógusok, amely szakkörök éves munkatervét minden évben szeptember 10-ig kell a Tanári Kollégiumnak elfogadtatnia. A szakkörök munkatervét az iskola éves tervéhez mellékletként csatoljuk.

7.3 Napközi

Az iskolákban délutánonként fenntartott napközi elsősorban a tanulók szociális kompetenciáit fejleszti. A fantázia erőket megmozgató és testi ügyességet kívánó szabad- és a pedagógus által vezetett (többnyire udvari) játék a napköziben töltött idő meghatározó eleme. A napközi során a 15.00 és 16.00 között a házi feladatokkal kapcsolatos teendőket végzik a tanulók az erre biztosított helységben a napközis tanár felügyelete mellett és segítségével. A napköziben uzsonnát is biztosítunk a tanulók számára; az étkezés előkészületeit a tanulók pedagógussal együtt végzik.

8 AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE

Iskolánkban fejlesztendő kompetenciának tartjuk azt, hogy diákjaink a tudásukról számot tudjanak adni, rutint szerezzenek tudásuk visszaadásában, bemutatásában. A tudásuk ellenőrzésének azonban sokféle formája létezik. Iskolánkban a hagyományos értelemben vett feleltetés, dolgozatírás nincs. A tanítók a tanulókkal való aktív együttműködésben igyekeznek megismerni a diákoknak az adott tananyagokban való elmélyülését, tudásának, ismereteinek mértékét. Természetesen van a tanítók által irányított beszélgetés, kérdés-felelet, a tanultak felidézése, egyéni előadása, amelyből képet nyerhetnek a pedagógusok a tanulók előrehaladásáról. A tanulók füzetmunkájának rendszeres ellenőrzése is lehetőséget ad a képalkotásra. 5-6. osztálytól kezdve rendszeres írásos ellenőrzést is végzünk, de nem feladatlapszerűen, hanem inkább esszézerű, a témához kapcsolódó, az érdeklődést felkeltő fogalmazások íratásával. Innen kezdve százalékosan is igyekszünk visszajelzést adni a tanulók tudásáról.

9 OSZTÁLYTANÍTÓK ÉS SZAKTANÁROK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI

9.1 Az osztálytanító

Minden osztálynak saját **osztálytanítója** van, aki ellátja az jogszabály által meghatározott osztályfőnöki feladatokat.

Az osztálytanító feladata

- ideális esetben **nyolc évig** kíséri az osztályt,
- tartja a reggeli főoktatást (a tömbösített módon tanított közismereti tárgyakat).
- az osztályközösségből együttműködő szociális közeget formál
- megteremti a tanítás-tanulás optimális feltételeit.

- kapcsolatot tart az osztályában tanító szaktanárokkal, kölcsönösen figyelemmel kísérik egymás munkáját,
- rendszeresen osztálykonferenciát szervez, amikor a szaktanárokkal közösen osztály- és tanuló-megbeszélést folytatnak.
- folyamatos kapcsolatban van a szülőkkel,
- havi rendszerességgel szülői esteket és fogadó órát tart,
- elősegíti az osztály szülői közössége szellemi, pedagógiai munkájának az elmélyülését, és bepillantást ad az osztályban történő folyamatokba. Ezt a célt szolgálhatják a szülők számára szervezett nyílt napok, az évszakünnepek, a családi programok, kirándulások is.
- Az osztálytanító a szülőknek (fogadóórák, családlátogatások keretében) egyénileg is lehetőséget biztosít személyes beszélgetésekre,
- szakmai és munkaszerződésben meghatározott kötelessége a tanári konferenciák pedagógiai kutatómunkájában való részvétel.

Morális tekintélyét elkötelezettségével, a gyermekekkel való bánásmódjával, a tanulók iránti valódi érdeklődéssel és a szülőkkel való szoros, nyílt, bizalomteljes kapcsolatával tudja megalapozni.

9.2 A szaktanárok

A szaktanárok feladata

- a kerettantervi keretekben az adott osztályfokokon megjelölt és a helyi tanterven megvalósuló szakórákat (bothmer-gimnasztika, euritmia, nyelvek, zene, kertművelés, kézimunka, fafaragás, néptánc, testnevelés) megtartja oly módon, hogy az harmonizáljon a pedagógiai programban leírt eljárásokkal és célokkal.
- részt vesz a pedagógiai konferencia munkájában,
- rendszeresen hospitál az iskolában
- igény szerint részt vesz a szülői esteken (de legalább negyedévente egyszer)
- rendszeres fogadóórát jelöl ki és tart

- ellátja a tanügyigazgatás által képzettséghez kötött, munkakörében felsorolt egyéb feladatokat (pl. mérések).

9.3 A tanári kollégium

A tanári kollégium (tantestület) tagjai minden héten rendszeresen találkoznak az ún. tanári/pedagógiai konferencián, ahol egyrészt közös pedagógiai munkát folytatnak, másrészt megbeszélik az aktuális feladatokat. Konferenciáink általában a következő jól elkülöníthető részekből állnak:

- A *Stúdium*, melynek keretében Waldorf-pedagógiai szakirodalom egyes elemeinek közös feldolgozása történik.
- *Gyermek-megbeszélés* vagy osztálymegbeszélés, ahol előre meghatározott metódus alapján fordítják a kollégák figyelmüket egy-egy gyermek, vagy egy-egy osztály pedagógiai problémájának megoldására. Így az osztálytanítók, vagy a szaktanárok az egész kollégium segítségével tudják megoldani a számukra nehéz pedagógiai feladatokat.
- *Közös művészeti tevékenység*, ahol a pedagógusok közösen vesznek részt valamilyen alkotó folyamatban (éneklés, festés, színdarab, euritmia stb.) A közös művészeti munka hozzájárul ahhoz, hogy a pedagógusok a nevelést, mint művészi alkotó munkát élhessek meg, továbbá sokat segít a közösség összekovácsolásában, a bizalom légkörének kialakításában.
- Operatív teendők átbeszélése, feladatok és felelősök kijelölése

A konferenciamunka elengedhetetlen az iskola egységes pedagógiai arculatának kialakításához és a pedagógusok szakmai fejlődéséhez.

A Tanári Kollégium feladata a pedagógiai munka belső értékelési rendszerének kialakítása és megvalósítása is. A tanítók és a szaktanárok rendszeres időközönként látogatják egymás óráit. A hospitálásokról írásos feljegyzés készül és a tapasztalatokat a tanári konferenciákon beszéljük meg. Célunk, hogy iskolánkban minden tanév végén sor kerüljön a tanárértékelésekre. Ezekben a beszámolóknak a kollégák önértékelése mellett egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a kollégák visszajelzései (hospitálások, illetve az együttműködés tapasztalatai alapján), a diákok értékelései, illetve a szülői értékelések is. A tanárértékelések közül kiemelt jelentőségűek a

végzős (8-os) osztálytanító visszatekintése az osztályával együtt töltött évekre. Az itt megfogalmazott tapasztalatok az egész iskola életére hatással vannak.

9.4 A tanár szerepe a tanulás folyamatában

A tanítás folyamata a tanár számára is önfejlődés és összhangban azzal nevelési céllal, amely arra törekszik, hogy a gyermek is önmagává válhasson. A pedagógusok feladata, hogy ehhez szorongásmentes, bizalommal teli légkört teremtsenek. Abból indulunk ki, hogy a tanulókat a világ megismerésének igénye vezeti, és a bizalommal teljes légkör ennek a tanulásnak az egyik alapfeltétele. A tanulást reflektív folyamatnak tekintjük, ezért nem kész tudást adunk, amelynek a tanuló passzív befogadója, hanem arra ösztönözzük őket, hogy önmaguk fedezzék fel a világ dolgait a maguk változatosságában és összefüggéseiben.

A tanító személye hangsúlyos, de nem kizárólagos forrás a tudás megszerzésének a folyamatában. A tanár nem a tudást osztó személy elsősorban, hanem az az ember, aki segíti a gyermek tanulás folyamatát. Segíti a belső motiváltság és az egyéni utak megtalálását, megteremt a tanuláshoz szükséges támogató és inspiráló környezetet, elérhetővé teszi az eszközöket. A segítő minőségek közül hitelesség kiemelendő. Csak akkor várhatjuk el a tanítványoktól, hogy erőfeszítéseket tegyenek a tanulásban és hogy kifejezzék érzéseiket, gondolataikat, ha mi magunk is minták vagyunk e tekintetben.

Fontos, hogy a tanulás hatékonysága függ attól, hogy a tanulókat mennyire vezeti a saját belső érdeklődésük. A tanulási folyamathoz azonban az is hozzátartozik, hogy tanulók megtegyék azokat az erőfeszítéseket, amelyek egy-egy készség és képesség kialakításának folyamatában elengedhetetlenek és találkoznak azzal az ismeret és tudásanyaggal, amely a világban való tájékozódásukhoz szükséges. A tanárnak az a feladata, hogy a szabadságnak és a kötöttségnek azt a megfelelő arányát tartsa, amelyben ez megvalósulhat.

9.5 A tanítás és a tanulás felelőssége

A tanulásnak akkor van tartós hatása, ha annak a folyamatában az egész ember – az érzelmei, a gondolkodása és az akarata - részt vesz. Azért, hogy a diákjaink érintettségét ily módon megőrizzük, iskolánkban a pedagógus és a diák között megoszlik a tanulás felelőssége.

A tanár felelőssége, hogy

- átlássa és keretet adjon a tanulási folyamatnak
- kezdeményezze az optimális pedagógiai légkör kialakítását
- állandó nyitottsággal segítse az útkeresést
- rendelkezzen a Waldorf-pedagógia tudásanyagával- és eszközeivel (emberkép, ismeretanyag, módszertan)
- a diákjaival annyira ossza meg a tanulási-tanítási folyamat felelősségét, amennyire az a diák fejlődését elősegíti.

Törekedünk arra, hogy a tanulók egyre növekvő mértékben legyenek felelősek a saját tanulási folyamatukban. Ez azt jelenti, hogy a diákok a megszokottnál nagyobb szabadsággal és ezzel együtt nagyobb felelősséggel rendelkeznek mind a saját tanulási folyamatukat, mind a közös életünkben való részvételüket illetően. Adott kereteken belül, egyeztetés után dönthetnek időhatárokból, a tanulnivalók súlyozásában, abban, hogy ők mit hoznak be a csoport életébe.

Ezért a diák felelőssége, hogy

- a korának megfelelő önfegyelmel vegyen részt az iskola életében
- a dolgait a vállalásainak megfelelően végezze.

Az iskola életében a szülő is partnerként van jelen.

Ezért a szülő felelőssége, hogy:

- az iskolával egyeztetve támogassa gyermeke fejlődését (felnevelés, házi feladat, szabályok betartása)
- segítse elő gyermeke önállóságát

10 SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Iskolánkban a szociális kompetenciák fejlesztésére ugyanakkora súlyt helyezünk, mint az alapkészségek fejlesztésére és az ismeret-jellegű tudás elsajátítására.

Feladataink:

- az *egészséges nevelési határok* és ennek révén az önfegyelem kialakítása, erősítése
- a szociális kompetenciákon belül a tanulóink *ön- és társismeretének*, önkifejezésének fejlesztése
- *konfliktuskezelés* tanítása
- elérjük, hogy tanulóink tudjanak adekvát visszajelzéseket adni és fogadni, képesek legyenek az *önreflexióra*
- olyan tanulási helyzeteket teremtsünk, amelyekben *dönthetnek*
- az iskolai élet minden területén megkapják a helyzetben releváns lehető legnagyobb *önállóságot*
- tanítsuk és eszközként is használjuk az *önértékelést*

Iskolánk legfontosabb nevelési elve a **gyermek individuumának megismerése és** minél mélyebb, és sokoldalúbb kibontása. Elsődleges feladatunk türelemmel hozzásegíteni, hogy kibontakozzanak a benne rejlő értékek. Meg kell teremtenünk a lehetőséget, hogy megismerje magát és a körülötte lévő világot, és megtanuljon benne **tudatosan, autonóm** módon létezni, saját magáért és a közösségért **felelősséget** vállalni.

Az ember képes megérteni a saját viselkedését és ennek tudatában képes változni. Sőt az ember erre a változásra „növekedésre” törekszik. Ahhoz, hogy ez a fejlődés megtörténjen, olyan biztonságos környezetre van szükség, amely ezt képes elősegíteni. Ezt a környezetet maguk az emberek teremtik meg azzal, hogy egymás felé empátiával, feltételhez nem kötött odafordulással, hitelesen, nyíltan kommunikálva, bizalommal fordulnak.

Empátia

Az empátia a másik állapotába való valós beleélés, amelynek során a másik élményét megpróbáljuk saját élményként átérezni, és ezáltal az ő szempontjából gondolkodni.

Feltételekhez nem kötött pozitív odafordulás minden ember felé

A feltétel nélküli elfogadás azt jelenti, hogy elfogadjuk a másikat, mint önálló személyt, nem csak akkor, ha az általunk elvárt módon viselkedik. Érzéseit, nem kritizáljuk, nem kérjük rajta számon.

Hitelesség

A hitelesség azt jelenti, hogy azonosulunk a saját belső történéseinkkel, érzéseinkkel és ezek tudatában cselekszünk. Nem egy tanári szerepet játszunk, hanem törekszünk valódinak lenni, viselkedésünk életszerű.

Nyílt kommunikáció

Mindennek közvetítéséhez elengedhetetlen, hogy egymás felé nyíltan kimondhassuk a gondolatainkat, érzéseinket.

A másik emberbe vetett bizalom

Bizalom alatt azt értjük, hogy elfogadjuk a partner autonómiáját, gondolat- és érzésvilágát. Elhisszük, hogy a másik tudja, hogy miért csatlakozik, vagy nem csatlakozik valamihez. Bízunk az erőben, amellyel minden ember képes kiválasztani a maga számára azokat a fontos és nem fontos dolgokat, amellyel megoldja a problémákat, kialakítja a helyét a világban.

11 KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Iskolánk minden diákja, a diákok szülei, a pedagógusok és az iskola alkalmazottai együtt alkotják az iskola közösségét. Munkánk alappillére a teljes iskolai közösség együttműködése.

Nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy mindenki megértse és elfogadja a szabályokat és ennek tudatában működjünk együtt. Ebbe beletartozik a mások meghallgatása és megértése, a saját vélemény elmondásának képessége, különböző helyzetekben a saját és mások reakcióinak elemzése és az érzelmek kezelése, mások véleményének és jogainak a tiszteletben tartása, személyiségének elfogadása. Szemléletünket a külsős partnerek felé is képviseljük.

Mivel iskolánk a szülők és a pedagógusok közös elhatározásából született, az ő egymást segítő és kiegészítő együttműködésük elengedhetetlen az iskola működtetéséhez. Az iskola közösséggé formálódásában feladata és felelőssége van a pedagógusoknak, a szülőknek és a diákoknak egyaránt. Alapvető jelentőségű, hogy az iskolában dolgozóknak, a diákoknak, az iskolát működtetőkben és használókban természetes elköteleződés alakuljon ki az együttműködésük során az iskola, mint közösség felé. Ehhez a közösség minden tagjának folyamatosan munkálkodnia kell saját szociális készségeinek alakításán, hogy az együttműködés és a felelősségvállalás terén jó mintákat adva nevelhessünk, soha nem tévesztve szem elől, hogy az az értékteremtő munkánk elsődleges célja a gyerekek fejlődésének a segítése.

Iskolánk célja, hogy önkorrekcóra képes valódi tanuló szervezetként működjön.

Az iskolában tanuló tanulók számára ugyanakkora pedagógiai jelentőséggel bír az az iskolában dolgozók együttműködésének a módja és az iskolát átható morális légkör, mint a tanórákon elsajátított tananyag.

11.1 Együttműködés a diákokkal

Pedagógusaink személyisége és hozzáállása miatt a diákokkal közvetlen és szoros kapcsolatot tudunk kialakítani. Az iskolai élet minden területén együttműködésre törekszünk és várjuk, hogy diákjaink mind a felnőttek, mind egymás felé az együttműködésre nyitottak legyenek.

11.2 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Célunk, hogy az autonóm módon szerveződő diákélet szervezeti formát és teret kaphasson a diákönkormányzatban, amely révén képviseleti fórumon keresztül is kapcsolatban állhat diákság és tanárság. A diákönkormányzat létrehozásának igénye magában a diákságban kell, hogy megfogalmazódjon. A létrejövő szervezetben a diákoknak maguknak kell megjelölni az iskola keretei között megvalósítható céljaikat, kialakítaniuk a döntéshozatal módját, tájékozódni az iskola ügyeiben való részvétel lehetőségeiről (döntési, javaslattevési, véleményezési jogkörök, felelősség), illetve kötelezettségeikről. Egy pedagógus segíthet kialakítani az önszerveződés formáit majd koordinálni a diákönkormányzat munkáját.

A tanulók részvételi jogai gyakorlásának további fontos helyi szabályait részletesen az iskola Szervezeti és Működési Szabályzata tartalmazza.

12 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSI FORMÁI

12.1 Tanulókkal és szülőkkel való kapcsolattartás

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról az osztálytanítók, osztálykísérők és a szaktanárok folyamatosan tájékoztatják szóban és írásban.

A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkaterről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztálytanítók tájékoztatják. A szülői estek, fogadóórák, és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok, lehetőségek szolgálnak:

- **Családlátogatás:** Az előre egyeztetett időpontban való családlátogatás célja a gyermekek családi háttérének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztése érdekében.
- **Szülői estek:** A havonta megtartott szülői esteken történik a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása; a pedagógia bemutatása, a szülők tájékoztatása az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről, a helyi tanterv követelményeiről, az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról, a tanulók tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról, a tanuló osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról.
- **Fogadóóra:** A fogadóórák feladata a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének konkrét segítése. Időpontja: megállapodás szerint, probléma esetén megbeszélés alapján munkaidőben 8-14 óra között.
- **Nyílt tanítási nap:** A nyílt napok tartásának célja, hogy az iskolánkba járó tanulók szülei – előzetes időpont egyeztetése alapján – betekintést nyerhessenek az iskolai nevelő és oktatómunka mindennapjaiba, ismerjék meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódhassanak közvetlenül gyermekük és az osztályközösség iskolai életéről.
- **Iskolaszék:** Az iskolában iskolaszék hozható létre.
- **Írásbeli tájékoztató:** Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

12.2 Együttműködés és kapcsolattartás a pedagógusok között

Arra törekszünk, hogy mindaz, amit szemléletünkben képviselünk, a valóságban gyakorlati szinten működjön. Ezért szükséges, hogy a szemléletünket és alapelveinket a pedagógusok egységesen képviseljék és egymással folyamatosan együttműködve munkálkodjanak. Az alapelveinkben elfogadott értékek megvalósításáért minden, az iskolában dolgozó pedagógus felelős. Az egy osztályban tanító tanárok rendszeres megbeszéléseket tartanak az osztályt érintő kérdésekkel, tananyag-egyeztetésekkel, a teendők naprakész elosztásával kapcsolatban.

A pedagógusok kapcsolattartásának szervezett keretei:

- hetente tanári konferencia (szakmai és aktuális ügyek megbeszélése, önképzés stúdium, művészeti munka, gyermekmegfigyelés);
- kéthetente a tárgyakhoz kapcsolódó megbeszélések;
- mentorrendszer (belső hospitálás);
- belső képzések

12.3 Kapcsolattartás az iskola külső partnereivel

Az intézmény feladatai ellátása és a tanulók érdekében rendszeres kapcsolatban van más intézményekkel, szervezetekkel, cégekkel.

Az egészségügyi, gyermekvédelmi, szociális gondozás, a továbbtanulás, pályaválasztás stb. indokolják, hogy az iskola rendszeres munkakapcsolatot tartson más szervezetekkel az alábbi módokon:

- közös értekezletek tartása, ünnepélyek rendezése;
- szakmai előadásokon és megbeszéléseken való részvétel;
- módszertani bemutatások és gyakorlatok tartása;
- intézményi rendezvények látogatása;
- hivatalos ügyintézés levélben vagy telefonon.

Rendszeres külső kapcsolatok:

Intézményünk az eredményes munkavégzés érdekében rendszeres kapcsolatot tart választott képviselők útján más szervezetekkel:

- a fenntartóval;
- a Csillagbölcső Waldorf Óvoda óvónői konferenciával
- Waldorf Ház Pedagógiai Szolgáltató Intézettel
- a Magyar Waldorf Szövetséggel
- Waldorf intézményekkel
- pedagógiai szakszolgálatokkal
- a gyermek-és ifjúságvédelemben eljárni jogosult hatósági szervekkel;

- a családsegítő központtal;
- a városi és a környékbeli oktatási intézményekkel
- patronáló cégekkel;
- rendőrséggel;
- tűzoltósággal.

13 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

Az egészségesség alapfeltétele önmagunk elfogadása. Elfogadni önmagát az tudja, aki hiteles légkörben mások által elfogadást tapasztal. Ökológiai szemléletünk, amely az emberre és a környezetre egymással szoros kölcsönhatásban levő egységként tekint. Célunk, hogy ebben az egységben harmóniát teremteni képes embereket neveljünk.

Az egészségre nevelés tehát a lelki egészség lehetőségének megteremtését és a testi *egészséghez kapcsolódó tevékenységek biztosítását, kipróbálását, megélését* jelenti az iskolánk gyakorlatában.

Az egyéni egészségnevelés terén nagyon fontos, hogy nem pusztán az egészséggel kapcsolatos ismereteket akarjuk közvetíteni, hanem az egészséget, mint dinamikus folyamatot ápolni szándékozunk. Az egészség nem csak a testi, hanem a lelki-szellemi téren is központi jelentőségű, így az ápolásnak sok formáját lehet gyakorolni. Önmagában az is az egészségesség megőrzését célozza, hogy a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve segítünk abban, hogy a tanulással kapcsolatos felesleges mértékű stressz minimális szinten maradjon, miközben a megfelelő kihívásoktól nem kíméljük meg a gyerekeket tanulókat.

A célok, feladatok megvalósítását szolgáló szervezeti keretek és tevékenységi formák:

Ahhoz, hogy mindezek megvalósuljanak, az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az intézmény pedagógiai rendszerébe, *összes tevékenységébe* be kell épülnie.

Az egészségfejlesztési és -nevelési valamint a környezeti nevelési program témaköreinek feldolgozására lehetőség van *minden tantárgy keretein belül*, erősítve a testi-lelki egészség magasabb szintre jutását.

13.1 Egészségnevelés

13.1.1 Célok

- A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődésének biztosítása.
- Korszerű ismeretek és azok gyakorlásához szükséges jártasságok és készségek kialakítása az egészség védelme érdekében.
- Az életmód a viselkedés és az egészségi állapot közötti összefüggés felismertetése.
- Az önmagunkkal szembeni felelősségérzet kialakítása.
- A tudatformálás erősítése.
- Sportolás, aktív testmozgás jelentőségének felismertetése.
- Káros szenvedélyek elleni küzdelem.
- Alakítsunk ki tanulóink számára olyan szokásrendeket, melyek az egészség megőrzését szolgálják.
- Tanulóink legyenek tisztában azzal, hogy az egészséges életmód segítséget nyújt a betegségek legyőzéséhez. Legyen igényük a rendszeres mozgás, sport, testedzés és legyenek tisztában vele, hogy ez egészségmegőrzésünk alapja.
- Legyen igényük a tiszta esztétikus környezet kialakítására és megőrzésére.
- Védjék önmaguk és társaik testi épségét.
- Tudják, hogy az egészség nemcsak a test tökéletes működését jelenti, hanem a lelki egészséget is, egyik a másik nélkül nem létezik.
- Ismerjék az emberi test felépítését és működését.
- Legyenek tisztában az egészségkárosító szokásokkal, azok rövid és hosszú távú hatásaival, képesek legyenek nemet mondani azokra.
- Ismerjék a leggyakoribb környezeti ártalmakat, azok hatásait.
- Legyenek képesek önmaguk tulajdonságainak megismerésére, tudjanak társaikhoz alkalmazkodni, közösségben élni.

- Tudják, hogy a stressz hatások az egészségre károsak, de lehet ezeket levezetni, a konfliktusokat erőszak nélkül kezelni, a belső békét újra elérni.
- Tudják, hogy a szexuális élet az emberi lét fontos része, felelősséggel jár önmagunkkal és partnerünkkel szemben.
- Ismerjék a leggyakoribb betegségeket, betegségmegelőző szűrővizsgálatokat.

13.1.2 Az egészségnevelés fő feladatainak rendszere

EGÉSZSÉGNEVELÉS		
Szomatikus nevelés	Pszichohigiénés nevelés	Szociohigiénés nevelés
1. higiénés nevelés: személyi higiéné környezeti higiéné	1. egészséges életvezetés	1. konfliktuskezelő technikák
2. a fertőző betegségek, az egyszerűbb rendellenességek kifejlődésének megelőzésére nevelés	2. a stressz elhárítása	2. kommunikációs készség fejlesztése
3. kondicionálás, testnevelés, sportolás	3. az egészségre káros szokások tudatosítása (alkohol, drog, dohányzás stb.)	3. feszültségek oldása
4. balesetek megelőzésére nevelés	4. érzelmi nevelés	4. egészségpropaganda

13.1.3 Az egészségnevelés feladatai

- Mindennapos testmozgás
- Szokásrendek kialakítása és erősítése

- Táplálkozási szokások alakítása
- Egészségkárosító szokások megismertetése, megelőzésre nevelés
- Médiahatások és telekommunikáció területén: a média eszközeinek befolyásoló hatása, pozitív és negatív hatások megbeszélése, értékrend alakítás
- Az érzékek formálása
- Érzékszervek védelme
- A kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
- Az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása
- Baleset megelőzés
- Szexuális neveléssel kapcsolatos feladatok
- Stressz kezelés

13.2 Környezeti nevelési program

A környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása közös kötelesség, az általános emberi egészségvédelem és az ökológiai egyensúly védelmének része. Minden egyes ember saját viselkedésével, különösen, mint fogyasztó, hozzá tud járulni a környezet védelméhez. Céljainkat úgy határoztuk meg, hogy eleget tegyünk az általános emberi értékeknek, kötelezettségünknek a jövő generációja felé és az uniós elvárásoknak.

13.2.1 Általános célkitűzések és alapelvek

Képessé kell tenni a gyerekeket:

- A környezetvédelem szükségességének felismerésére
- Annak a ténynek a jobb megértésére, hogy az emberiség jóléte a környezet állapotának és a természet megújuló képességének függvénye.
- Egy pozitív jövőkép befogadására, és az ennek megvalósításához szükséges készségek megszerzésére

- Annak a tudásnak az elsajátítására és azoknak a fogalmaknak a megalapozására, amelyeken keresztül megérthetők a Föld főbb egyensúlyainak fenntartására alapul szolgáló biofizikai, gazdasági és társadalmi folyamatok.
- A környezeti problémák kialakulásában szerepet játszó tényezők összetettségének felismerésére
- Azoknak az attitűdöknek a kialakítására, amelyekkel a későbbiekben állampolgárként tudatos és felelős döntéseket hozhatnak
- Tanulóink ismerjék szűkebb és tágabb életkörüzetüket, alakuljon ki részvételi igényük annak alakításában, fejlesztésében.
- Ismerjék a Föld nagy környezetvédelmi problémáit és azonosuljanak a megelőzés gondolatával. Ismerjék fel a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás fontosságát.
- Szerezzenek személyes tapasztalatokat a valóságos természeti és humán környezetről.
- Váljon igényükké az esztétikus és higiénikus személyes és közösségi környezet kialakítása. □ Legyenek érzékenyek és befogadók a harmonikus, kulturált környezet szépségére, a természet élvezetére, mert ez lehet alapja egy megelőző, óvó szemlélet kialakulásának.

13.2.2 A környezeti nevelés alapvető feladatai

A környezetet védő gondolkodásmód és életforma kialakítása, valamint a szűkebb és tágabb életkörüzet megismerése:

- Természeti és épített értékek, hagyományok, jellegzetességek
- Közelebbi és távolabbi környezetünk megismerése
- Az ország és tájegységeinek megismerése
- A környezetet védő gondolkodásmód és életforma kialakítása
- Természetvédelem
- Az ökológiai szemlélet alakítása
- A testnevelés órákon és sportfoglalkozásokon a sportszerű magatartás kialakítása a feladat
- Környezetvédelem

- Környezeti kultúra és érzékenység

A környezeti nevelés hatékonysága érdekében tanulóinkat bevonjuk osztályuk, iskolájuk, iskolaudvaruk, játszóhelyeik értékeinek megőrzésébe, fejlesztésébe, a károk megelőzésébe és kijavításába. A környezeti kultúra egyben viselkedési kultúra is. Az emberi kapcsolatokban is az igényességre, illetve, a máságra elfogadására nevelünk. Ezért iskolánk mindennapi élete és pedagógiai tevékenysége során törekszik arra, hogy komplex környezetvédelmi és természetvédelmi tudatosságot és érzékenységet alakítson ki a gyermekben, gyakorlati tevékenységek során.

Iskolánkban a mindennapok gyakorlataként igyekszünk megvalósítani egy környezettudatos, ökológikus szemléletet a következő tevékenységekkel:

- Az egész iskolában szelektíven gyűjtjük a hulladékot.
- A tanterv része a kertművelés 6. osztálytól.
- Komposztáló tartályt használunk a szerves hulladék számára.
- Karácsony előtti és húsvéti nagytakarítás.
- 3. osztálytól a diákok takarítják saját tantermüket.

14 AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS TERV

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának céljai:

- ismerjék meg az elsősegély-nyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos alapfogalmakat;
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- sajátítsák el, hogy mikor és hogyan kell mentőt hívni;

Ezen ismeretek elsajátítása nem önálló tantárgyként, hanem a foglalkozások keretei között folyamatosan, a tantárgyi kereteknek megfelelően történik.

Az elsősegély-nyújtással kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk az elsősegély-nyújtás alapismereteit.

15 KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

15.1 A kiemelt figyelmet igényelt tanulók bekerülése, követése

Iskolánk pedagógiai gyakorlata, a készségek, képességek és kognitív ismeretek elsajátíttatása során alkalmazott eljárások és eszközök eleve a kiemelt figyelmet igénylő problémák megelőzését célozzák.

Sajátos nevelési igényű gyerekek ellátása nem tartozik az iskola által ellátott feladatok közé.

Ha *beilleszkedési és magatartási zavar és/vagy tanulási zavarnak kitettség* áll a gyermek kiemelt figyelmet igénylésének hátterében, akkor csak abban az esetben vesszük fel az iskolába, ha a fejlődésének elősegítését biztosítani tudjuk.

A felvétel előtt, az ismerkedési folyamat során igyekszünk annyira megismerni a tanulókat, hogy kiderüljön, ha valamelyikük bármilyen okból kiemelt figyelmet kíván. Segíti a munkánkat, ha a szülő az ehhez kapcsolódó tapasztalatait jelzi. Szakember bevonásával mérjük fel a jelentkező tanulók esetleges nehézségeit. Egy-egy kiemelt figyelmet igénylő tanuló felvételekor figyelembe vesszük az osztálytanító kompetenciáit és teherbírását valamint a formálódó osztály összetételét.

Iskolánk alappillére az együttműködés. Ebből kifolyólag, ha egy tanuló beilleszkedési nehézsége miatt a csoportra vagy az iskola szemléletéből és pedagógiai gyakorlatából adódóan működésének bármely területére veszélyt jelent, akkor szakemberek bevonásával gondoljuk végig, hogy a fejlődése és a közösség működése összeegyeztethető-e.

Az egyéni fejlesztési tervek kialakításánál figyelembe vesszük a szülők jelzéseit, akikkel folyamatosan kapcsolatban állunk.

15.2 A tanulási alkalmasság megítélése

A tanulásban problémát jelent:

- anyanyelvi fejlettség alacsony szintje (hibás ejtés, több hangra kiterjedő szenzoros túlsúlyú beszédhiba, szegényes szókincs, a szövegemlékezet fejletlensége);
- olvasás, írás, számolás zavara;
- mozgáskoordináció zavara;
- kialakulatlan testséma, tér- és irányérzékelési bizonytalanság;
- ritmusérzék fejletlensége;
- vizuális elemző- és megfigyelőképesség gyengesége;
- tartós figyelem hiánya
- a nevelési határok teljes tartatlansága.

Az óvodából érkező leendő iskolásaink esetében az iskolaérettségi vizsgálat célozza ezen problémák felmérését. Az iskolaérettségi vizsgálat eredményéről a szülők tájékoztatást kapnak. A többi évfolyamon az állapotfelmérés gyakorlatának a kialakítása és részletes kidolgozása még folyamatban van. Ehhez szeretnénk igénybe venni a megfelelő szakember(ek)et (extra lesson pedagógus, gyógypedagógus, logopédus, pszichológus, mozgásterapeuta), akiknek a segítségével a tanév kezdetén (más iskolából érkező gyermek esetén tanév közben) sor kerül egy állapotfelmérésre. Terveink szerint ezt az állapotfelmérést követően készül egy egyéni fejlesztési terv, amelyben rögzítjük, hogy mik azok a tevékenységek, eljárások stb., amelyek segíthetik az adott gyermeket a tanulásban problémái leküzdésében, csökkentésében. Erről tájékoztatjuk a szülőt.

15.3 Felzárkóztatás

Mindezek a tanulási folyamatban is jól érzékelhető tünetek formájában nyilvánulnak meg. Ezért felzárkóztatást tartunk szükségesnek azokban az esetekben, amikor a tanuló:

- szórt figyelmű,
- nehezen tud koncentrálni,
- gyorsan felejt, és nehezen idézi fel a látottakat, hallottakat,

- túlmozgásos vagy túlzottan lassú,
- kézügyessége fejletlen,
- lassan vált egyik feladatról a másikra,
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak,
- szakértői bizottság vagy a szakszolgálat szakértői véleményében, szakvéleményében foglalt javaslat alapján egyéni fejlesztést igényel valamely rész-képesség területén adódó lemaradás miatt.

A felzárkóztatást kiemelten fontosnak tartjuk, mert ezzel megelőzhető vagy csökkenthető az olyan pszichés tünetek kialakulása, mint az érzelmi labilitás, önbizalomhiány, szorongás és az ezekhez kapcsolódó szociális kapcsolati zavarok.

Mivel a képesség fejlődésének a belső aktivitás a legfontosabb indítéka, ezért fontos, hogy a tanulóknak sikerélményt nyújtson a feladatok megoldása, hiszen ez növeli az érdeklődést, fokozza az erőfeszítésre való hajlandóságot..

A felzárkóztatás célja, hogy

- a környezeti hátrányokat kompenzáljuk, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségét biztosítsuk, az esélyegyenlőséget megteremtjük;
- készségeket és képességeket fejlesszünk;
- a napi tanulás feltételeit biztosítsuk, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartást és az eredményes tanulási folyamatot megszervezzük;
- valamely rész-képesség területén jelentkező hátrányt kompenzáljuk;
- viselkedési szokásokat alakítsunk ki illetve változtassunk meg az általános emberi normák és az iskola házirendjének szellemében;
- segítsük a pályaválasztást és a beiskolázást.

15.4 Tehetség gondozás

Iskolánkban a **tehetség gondozást** úgy kívánjuk megvalósítani, hogy egyensúlyra törekszünk a tehetség alapvető összetevőinek alakításában, amelyek a következők:

- a tehetség általános képességei (memória, lényeglátás, kérdezni tudás, IQ stb.);
- a speciális képességek (bármilyen tevékenységfajta);

- az érzelmi intelligencia (motiváció, konfliktuskezelés stb.);
- a kreativitás.

Ha az egyik összetevő lényegesen alatta marad az átlagosnak, akkor az akármilyen kivételes is a többi, nem tud érvényesülni úgy, hogy az egyén belső integritását és egyúttal a közösség harmóniáját elősegítse. Ezért iskolánkban együtt tanulnak a különböző képességű tanulók. Támogatjuk a valamiben tehetséges vagy hátrányos helyzetű gyermekeket, a hátrányok leküzdéséhez külön segítséget, a tehetség fejlődéséhez lehetőséget adva. Azonban az egészségtelen versenyszellem kialakulásától igyekszünk megóvni közösségeinket. Egyrészt, mert az egészséges szociális élethez tartozik, hogy az egyes tanulók más és más tehetséget hordoznak, s amiben egyikük ügyes, abban a másik segítségre szorul és viszont. Másrészt ne a versengés vezesse őket a tanulásban, hanem érdeklődésük, s abban való örömük, hogy valamit megtanultak.

15.5 A felzárkóztatás és a tehetséggondozás keretei

Iskolánkban a felzárkóztatás, fejlesztés és tehetséggondozás az alábbi területeken zajlik:

- művészeti (tevékenységbeli),
- tudásbeli (értelmi),
- szociális (beilleszkedés, együttműködés).

Mind a tehetséggondozásban, mind a fejlesztésben a három terület kombinációjával a pedagógusok és a lehetőségek szempontjai szerint alakul az egyéni gondoskodás. A tehetséggondozás és a fejlesztés a diákokkal dolgozó minden pedagógus és a szülők közös felelőssége.

A kötelező foglalkozásokon belül differenciáló módszertani technikákkal teremtjük meg annak a lehetőségét, hogy a különböző képességű diákok egyazon időben különböző féleképpen tanulhassanak.

Egy foglalkozáson belül lehetőséget adunk többletfeladatok elvégzésére, legyen az akár gyakorló, akár az addigiakat kiegészítő további feladat. Fontos szempont, hogy ez ne a tananyag előre magtanulását jelentse, hanem egy-egy téma mélyebb, más szempontok szerint történő, sajátos módszerek szerinti feldolgozását.

Az egyéni vagy kiscsoportos felzárkóztató foglalkozások kötelező foglalkozásokként épülnek be a diákok órarendjébe.

16 A TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

Iskolánkban szemléletünkben adódó alapelv, hogy minden résztvevő számára biztosítsuk az intézményen belül az egyenlő bánásmód érvényesülését, figyelembe véve a szülők igényeit és a jogszabályi előírásokat valamint az iskola lehetőségeit.

A **sajátos nevelési igényű** tanulók ellátása nem tartozik iskolánk nevelési-oktatási feladatai közé.

Bár iskolánk jellegéből adódóan **hátrányos helyzetű** tanulók jelentkezése nem jellemző, ritka. Azonban ilyen esetekben - mivel általában a szociális hátránnyal gyakran együtt jelentkezik a tanulási zavar vagy a tanulási nehézség valamint magatartászavar és egymással szoros kölcsönhatásban vannak - az iskola lehetőségeinek függvényében lehetővé tesszük e tanulók számára a felzárkóztatást, amelynek célja,

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése.
- Valamely részképeség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
- Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.

A felzárkóztatás egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás keretében történik.

17 TOVÁBBHALADÁS, TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK

A tanuló szóveges értékelését az 1-6. évfolyamig, valamint a 7. évfolyamtól érdemjegyeit is évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, a javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján állapítjuk meg

Iskolánkban az egyik évfolyamból másikba jutás teljesítményhez kötött.

Abban az esetben, ha a gyermek dokumentálhatóan (a szülők és a gyermek számára tett folyamatos szóbeli és írásbeli visszacsatolások ellenére) nem tette meg a tantárgyi tartalmak elsajátításához képes minimális erőfeszítéseket és kötelezettségeket, de ennek nem a képességei az akadályai, akkor a következő osztályfokra való lépéshez vizsgát kell tennie.

A tanulók továbbhaladásáról a tanári kollégium dönt az osztálytanító véleménye alapján. Mindent megteszünk azért, hogy gyengébb képességű, lassabban érő tanulóink felzárkózzanak. Csak nagyon indokolt esetben tartjuk megfelelő lépésnek az osztályismétlést. Ha a tanuló a minimális követelményeket sem tudja teljesíteni, vagy önhibáján kívül sokat hiányzik, akkor három hónapon belül, a kiírt időpontban, írásban és szóban kell számot adnia a tudásáról osztálytanítója és még egy pedagógus jelenlétében.

18 ELJÁRÁSREND ISKOLAVÁLTÁSKOR

Rendszeresen előfordul, hogy a tanév közben, vagy az új tanév kezdetén jelentkeznek szülők felvételi kérelemmel. Ilyen esetben az osztálytanító az osztályban tanító kollégáival együtt mérlegeli, hogy az osztály tud-e újabb tanulókat befogadni. A felvételi legalább két tanár jelenlétében zajlik, módját és a felvétel kritériumait a tanuló életkora és az illető osztály összetétele határozza meg. Ezt az iskola a szervezeti és működési szabályzatában rögzíti. A felvételtől az osztálytanító hoz döntést, aminek eredményéről értesíti a tanári kollégiumot és a szülőket.

A más iskolából érkező jelentkezők fogadásával kapcsolatos feladatok:

- A felvételi szándék jelzését követően egy hét hospitálási lehetőséget biztosítunk az iskolába felvételt nyerni kívánó tanuló számára az adott osztályban.

- A felvételt követően szükség esetén egyéni, felzárkózást elősegítő foglalkozással segítjük elő az osztályba érkező tanuló beilleszkedését a közösségbe.

19 A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

19.1 A pedagógiai program érvényességi ideje

Az iskola 2017. szeptember 1. napjától kerül bevezetésre.

19.2 A pedagógiai program személyi és területi hatálya

A pedagógiai program az intézménnyel tanulói jogviszonyt kialakító tanulókra és pedagógusokra vonatkozik. A pedagógiai programban foglaltak betartatása a pedagógusainak kötelessége és felelőssége. Területi hatálya: Csillagbölcső Gyermekközpontú Általános Iskola, Kecskemét, Napsugár u. 2.

19.3 A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja. A tanári kollégium tanév végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

19.4 A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet:

- a tanári kollégium bármely tagja;
- a szülői kollégium;
- az iskola fenntartója.

A tanulók a pedagógiai program módosítását diák-önkormányzati képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program módosítását a tanári kollégium fogadja el, és az intézményvezető jóváhagyásával válik érvényessé. A pedagógiai program elfogadása előtt ki kell kérni a fenntartó, illetve a szülői kollégium véleményét.

A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra vagy a működtetőre a jogszabályi előírásokon felül többletkötelezettség hárul, be kell szerezni a fenntartó, illetve a működtető egyetértését.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember első napjától kell bevezetni.

19.5 A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.

A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az iskola pedagógusaitól azok fogadó óráján vagy – ettől eltérően – a pedagógussal előre egyeztetett időpontban.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola honlapján www.csillagbolcsó.hu
- az iskola titkárságán
- az iskola fenntartójánál
- az iskola irattárában
- az iskola nevelői szobájában
- az iskola igazgatójánál